FJÁRMÁLATÍÐINDI

TÍMARIT UM EFNAHAGSMÁL
GEFIÐ ÚT AF HAGFRÆÐIDEILD
LANDSBANKA ÍSLANDS
RITSTJÓRI: JÓHANNES NORDAL

ÁGÚST — OKTÓBER 1958

Alþjóðasamvinna í efnahagsmálum 115
Fiskframleiðsla í heiminum 117
Greiðslujöfnuður árið 1957 126
Framleiðsla og fjárfesting 1957 132

Inngangur 132
Heildarframleiðsla 132
Heildarfjárfesting 133
Framleiðsla landbúnaðarafurða . 133
Fjárfesting í landbúnaði 136
Útgerð og sjávarvöruiðnaður ... 137
Aukning skipastólsins 142
Iðnaðarframleiðsla 143
Raforkumál 144
Opinberar framkvæmdir 145
Húsbyggingar 146
Þróun íbúðabygginga árin 1954—1957 148

Fréttaþættir 152

Utanríkisviðskipti og gjaldeyrisstaða 152
Útgerð og aflabrögð 153
Landbúnaður 154
Lánveitingar 1957 154
Skráð gengi 157
Peningamarkaðurinn 158
Töflur um seðlaveltu, aðstöðu bankanna gagnvart útlöndum, endurkeypta víxla, aðstöðu ríkissjóðs gagnvart Seðlabankanum, aðstöðu bankanna gagnvart Seðlabankanum, heildarútlán bankanna, veltiinnlán og spariinnlán í bönkunum .. 157—160

Töflur 161

Inn- og útflutningur eftir mánuðum 161
Útflutningur helztu vöruflokka . 161
Viðskipti við einstök lönd í millj. króna 162
Viðskipti við einstök lönd í hlutfallstölum (%) 163
Fiskafli, sundurliðaður á togara og báta mánaðarlega 164
Fiskafli, skipt á fisktegundir ... 164
Hagnýting fiskaflans 165
Framleiðsla og sala mjólkurafurða 165
Vísitala framfærslukostnaðar ... 166
Kaupgjaldsvísitala 166
Visitala byggingarkostnaðar 166
Húsaleiguvísitala 166
Innlán og útlán sparisjóða, Söfnunarsjóðs og innlánsdeilda kaupfélaga 166
Efnahagsreikningar Seðlabankans 167
Efnahagsreikningar viðskiptabankanna 168

FJÁRMÁLATÍÐINDI eru gefin út af hagfræðideild Landsbanka Íslands, og koma þau út fjórum sinnum á ári. Söluumboð og afgreiðslu áskrifta hefur hagfræðideild Landsbankans og Ísafoldarprentsmiðja h.f., Reykjavík.

*

Áskriftarverð er 25 kr. á ári, en í bókaverzlunum kostar hvert hefti 10 krónur.

*

Þeir, sem þess óska, geta fengið ritið óskorið.

Prentað í Ísafoldarprentsmiðju h.f.

Alþjóðasamvinna í efnahagsmálum

I.

Undanfarið ár hefur verið viðburðaríkt í efnahagsmálum heimsins. Haustið 1957 náði hin mikla gjaldeyriskreppa, sem einkum gekk yfir Bretland og Holland, hámarki, og nokkru síðar fór að verða vart samdráttar í efnahagslífi Bandaríkjanna, sem fór síversnandi með vaxandi atvinnuleysi þangað til í aprílmánuði. Á báðum þessum erfiðleikum hefur tekizt að ráða bót, og er nú svo komið, að sterlingspundið er sterkari gjaldmiðill en nokkru sinni fyrr eftir stríðið, og framleiðsla í Bandaríkjunum hefur aukizt hröðum skrefum síðustu mánuði, svo að nú er jafnvel hugsanlegt, að þjóðartekjur landsins verði meiri á þessum ársfjórðungi en dæmi eru til áður. Að sjálfsögðu fer því fjarri, að öll vandamál í þessum efnum hafi verið leyst. Samdrátturinn í efnahagslífi Bandaríkjanna hafði fyrst í stað lítil áhrif á efnahagsþróun í Evrópu, en þegar kom fram á sl. vor, byrjaði að verða vart stöðnunar eða samdráttar í framleiðslu margra ríkja. Hefur af þeim sökum verið gripið víða til gagnráðstafana í formi vaxtalækkunar eða aukinna ríkisútgjalda, og eru menn yfirleitt bjartsýnir um árangur þeirra.

Það, sem áunnizt hefur í þessum efnum að undanförnu, er vissulega að verulegu leyti að þakka þeirri stefnu, sem viðkomandi ríki hafa rekið í efnahagsmálum. Hins vegar er mjög vafasamt, að þessar aðgerðir hefðu náð þeim árangri, sem raun ber vitni, ef ekki hefði notið við víðtækrar alþjóðlegrar samvinnu í efnahagsmálum.

II.

Alþjóðleg samvinna í efnahagsmálum hefur aukizt mjög á undanförnum áratugum, og er óhætt að fullyrða, að hún sé nú orðin ein meginstoð frjálsra og vaxandi viðskipta í heiminum. Mikilvægi alþjóðlegra peningastofnana eins og Alþjóðagjaldeyrissjóðsins og Alþjóðabankans hefur ekki eingöngu verið fólgið í þeirri aðstoð, sem þær hafa getað látið þátttökuríkjum sínum í té, þegar á hefur þurft að halda, heldur ekki síður í því að koma á gagnkvæmu

trausti og skilningi á sviði alþjóðafjármála og tryggja samvinnu þjóða milli, þegar á móti hefur blásið. Miklu minni hætta er nú á því heldur en t. d. á árunum milli styrjaldanna, að fjárhagserfiðleikar einstakra landa leiði til fjárflótta, er setji alþjóðagreiðsluviðskipti úr skorðum. Einnig hefur mjög dregið úr því, að einstakar þjóðir reyni að leysa örðugleika sína í gjaldeyrismálum með því að setja á innflutningshöft eða aðrar hömlur, sem lítil líkindi eru til að leysa þeirra eigin vanda, en geta engu að síður orðið öðrum þjóðum til mikils tjóns.

Mikilvægasta forsenda frjálsra utanríkisviðskipta er gagnkvæmt traust þjóða í milli. Hver þjóð, sem opnar hagkerfi sitt fyrir frjálsum innflutningi og alþjóðaviðskiptum, tekur á sig áhættu. Það er hlutverk alþjóðastofnana að draga úr þessari áhættu með því annars vegar að veita þeim þjóðum aðstoð, sem lent hafa í tímabundnum fjárhagslegum erfiðleikum, en jafnframt að koma á þeirri reglu, að engin þjóð skuli leysa efnahagsvandamál sín með aðgerðum, sem að einhverju eða öllu leyti eru gerðar á annarra kostnað.

Svo góður árangur hefur náðst í þessu efni á undanförnum árum, að mikill hugur er í mönnum víða um heim að halda lengra áfram á braut alþjóðlegrar efnahagssamvinnu. Eru nú uppi ýmsar mjög mikilvægar ráðagerðir í þeim efnum. Má einkum nefna tillögur um fríverzlun Evrópu, sem Efnahagssamvinnustofnun Evrópu hefur til meðferðar, og nú í október hafa verið gerðar tillögur um stóraukin framlög til Alþjóðagjaldeyrissjóðsins og Alþjóðabankans í því skyni, að þessar stofnanir geti gegnt hlutverki sínu í framtíðinni með meiri árangri en hingað til.

III.

Íslendingar hafa fulla ástæðu til að fylgjast af athygli með því, sem gerist í þessum málum. Þeir hafa á undanförnum árum notið í mörgu góðs af alþjóðlegri efnahagssamvinnu. Því ber þó ekki að neita, að hún hefði getað orðið Íslendingum miklu meira virði, ef efnahagsmálum þeirra hefði verið komið í betra horf. Alþjóðleg efnahagssamvinna hlýtur fyrst og fremst að miða að því að hjálpa þeim þjóðum, sem sjálfar eru reiðubúnar til þess að fylgja skynsamlegri stefnu í efnahagsmálum. Við því er ekki að búast, að hægt sé að aðstoða til langframa þá, sem ekki treysta sér til að gera þær ráðstafanir í efnahagsmálum, sem nauðsynlegar eru til jafnvægis. Það ætti því að vera eitt meginmarkmið stefnunnar í efnahagsmálum að gera þjóðinni kleift að taka virkan þátt í þeirri víðtæku samvinnu, sem nú á sér stað þjóða á milli, í því skyni að koma á frjálsari og heilbrigðari alþjóðaviðskiptum.

J. N.

Fiskframleiðsla í heiminum

Þróun í fiskveiðum síðustu áratugina — Fiskveiðar Íslendinga — Þorskveiðar á Íslandsmiðum — Síldveiðar á Íslandsmiðum.

Fiskveiðar eru mjög mikilvægur þáttur í fæðuöflun mannkynsins, og þær eru einn helzti atvinnuvegur margra þjóða. Beztu fiskimið heimsins eru á norðurhveli jarðar og þá einkum í Atlantshafi. Teikning á næstu síðu sýnir, hvernig fiskveiðar skiptust eftir hinum ýmsu hafssvæðum árið 1956. Mest veiddist á Norðaustur-Atlantshafi, en það er svæðið milli Grænlands og Vestur-Evrópu. Næst kom Norðvestur-Kyrrahaf, en Japanseyjar eru á því svæði. Fiskveiðar í vötnum eru víða allmiklar, en langmest kveður að þeim í Asíu.

Línurit á 119. bls. sýnir aflamagn 34 mestu fiskveiðiþjóða heims árið 1956, en aðrar þjóðir veiddu minna en 100.000 tonn hver. Japanir veiða langmest, en síðan koma stórþjóðirnar: Bandaríkjamenn, Kínverjar og Rússar. Í fimmta sæti eru svo Norðmenn, og veiða þeir helmingi meira en næsta þjóð á eftir þeim. Íslendingar eru í 14. sæti þetta ár, litlu neðar en Frakkar, en með töluvert meira aflamagn en Portúgalar og Danir. Portúgalska nýlendan Angóla í Suðvestur-Afríku er ofarlega í röðinni. Kórea, sem er tvískipt í 19. og 20. sæti, hefði verið í 11. sæti, ef hún væri sameinuð. Færeyingar rétt ná því að komast á þennan lista með 116.000 tonna fiskafla.

Þróun í fiskveiðum síðustu áratugina.

Á 1.—5. töflu er sýnd þróunin í fiskveiðum nokkurra landa frá því fyrir stríð. Auk Evrópulanda eru tekin helztu fiskveiðilönd utan Evrópu. Fyrst er sýndur heildarafli og síðan „þorskveiðar“[1]) og síldveiðar hvort í sínu lagi. Einnig eru á 2. og 4. töflu sýndar vísitölur heildarfiskveiða og „þorskveiða“ fyrir nokkur ár miðað við 1938 = 100. Þróunin hefur verið mjög mismunandi í hinum ýmsu löndum, þótt yfirleitt hafi verið um aukningu að ræða. Aflaaukningin hjá Íslendingum hefur verið minni undan-

1. tafla. Fiskveiðar nokkurra landa.
(Fiskur úr sjó í þúsundum tonna).

	1938	*1948*	*1953*	*1956*
Belgía	42,8	70,8	74,4	69,1
Bretland	1.198,1	1.206,1	1.122,0	1.050,4
Danmörk	97,1	225,9	342,8	463,0
Frakkland (ásamt Alsír)	530,3	467,5	520,3	537,9
Færeyjar	63,0	92,3	88,8	116,3
Holland	256,2	294,1	343,3	298,1
Ísland	*274,3*	*478,1*	*424,7*	*517,3*
Noregur	1.152,5	1.504,0	1.557,1	2.128,9
Portúgal	247,2	292,1	425,2	471,3
Spánn	408,5	547,2	635,1	749,1
Svíþjóð	129,2	193,9	197,3	197,0
V.-Þýzkaland .	776,5	408,7	730,4	770,8
Bandaríkin ..	2.253,1	2.409,9	2.437,5	2.935,9
Kanada (ásamt Nýfundnal.)	836,8	1.052,9	925,1	1.076,9
Rússland	1.550,0	1.490,0	1.980,0	2.640,0
Japan	3.562,0	2.431,4	4.521,6	4.762,6

[1]) Þegar talað er um „þorskveiði“ í þessari grein innan tilvitnunarmerkja, er átt við allar fiskveiðar aðrar en síldveiðar.

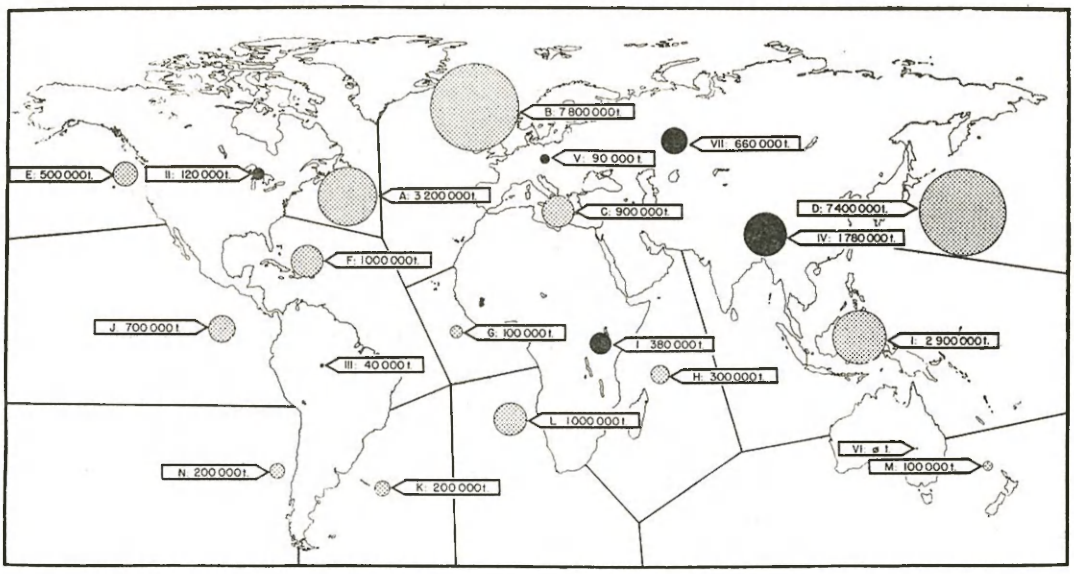

Heildarfiskveiðar árið 1956 skipt eftir helztu fiskimiðum.

Hafssvæði:

A: Norðvestur-Atlantshaf
B: Norðaustur-Atlantshaf
C: Miðjarðarhaf og Svartahaf
D: Norðvestur-Kyrrahaf
E: Norðaustur-Kyrrahaf
F: Mið-Atlantshaf, vesturhluti
G: Mið-Atlantshaf, austurhluti
H: Vestur-Indlandshaf
I: Mót Indlandshafs og Kyrrahafs
J: Mið-Kyrrahaf, austurhluti
K: Suðvestur-Atlantshaf
L: Suðaustur-Atlantshaf
M: Suðvestur-Kyrrahaf
N: Suðaustur-Kyrrahaf

Vatnasvæði:

I: Afríka
II: Norður-Ameríka
III: Suður-Ameríka.
IV: Asía
V: Evrópa
VI: Ástralía
VII: Rússland

farin ár en hjá sumum öðrum þjóðum. Þetta stafar nær eingöngu af aflatregðu á síldveiðum við Ísland, en „þorskveiðarnar" hafa gengið mun betur og farið vaxandi. Í sambandi við aðrar þjóðir er mest áberandi aflaaukningin hjá Dönum, og einnig hefur hún orðið mikil hjá Portúgölum.

Línurit á næstu opnu sýna, hvernig aflamagn helztu Evrópuþjóða hefur skipzt eftir fisktegundum og verkun eða hagnýtingu aflans. Er til dæmis athyglisvert að sjá, að á þeim árum, sem miðað er við, hafa nær ¾ hlutar af afla Norðmanna verið síld. Í flestum þessum löndum er mikill hluti aflans nýr fiskur og ísaður, en hvergi er eins mikið hraðfryst í Evrópu og

2. tafla. Fiskveiðar nokkurra landa.

Vísitölur: 1938 = 100.

	1948	*1953*	*1956*
Belgía	165	174	161
Bretland	101	94	88
Danmörk	233	353	477
Frakkland (ásamt Alsír)	88	98	101
Færeyjar	147	141	185
Holland	115	134	116
Ísland	*174*	*155*	*189*
Noregur	130	135	185
Portúgal	118	172	191
Spánn	134	155	183
Svíþjóð	150	153	152
V.-Þýzkaland	53	94	99
Bandaríkin	107	108	130
Kanada (ásamt Nýfundnal.)	126	111	129
Rússland	96	128	170
Japan	68	127	134

FISKVEIÐAR 34 MESTU FISKVEIÐIÞJÓÐA HEIMS ÁRIÐ 1956

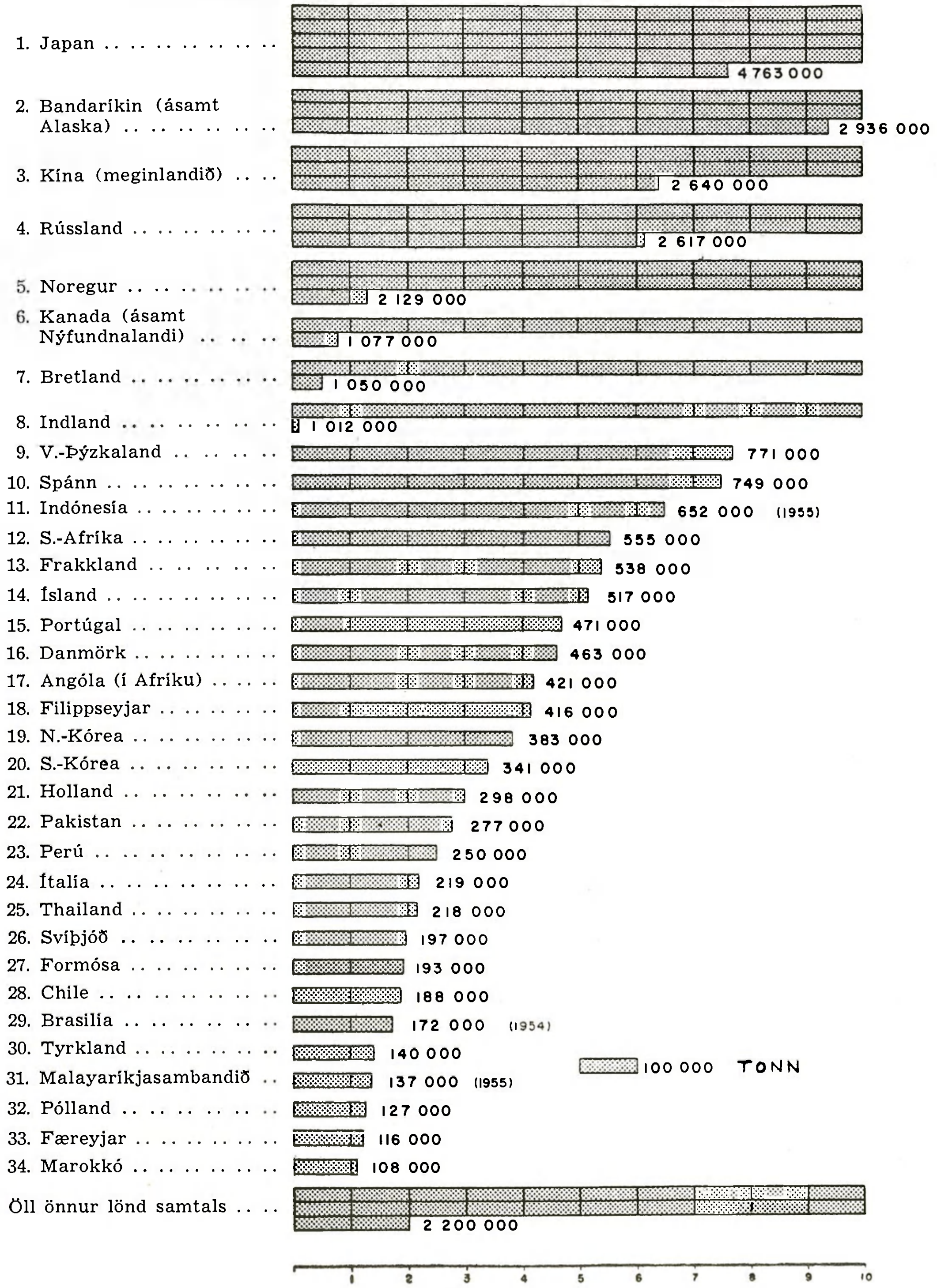

FISKTEGUNDIR.

SKIPTING AFLA 12 EVRÓPUÞJÓÐA
EFTIR FISKTEGUNDUM.
Meðaltal áranna 1949 - 1953.

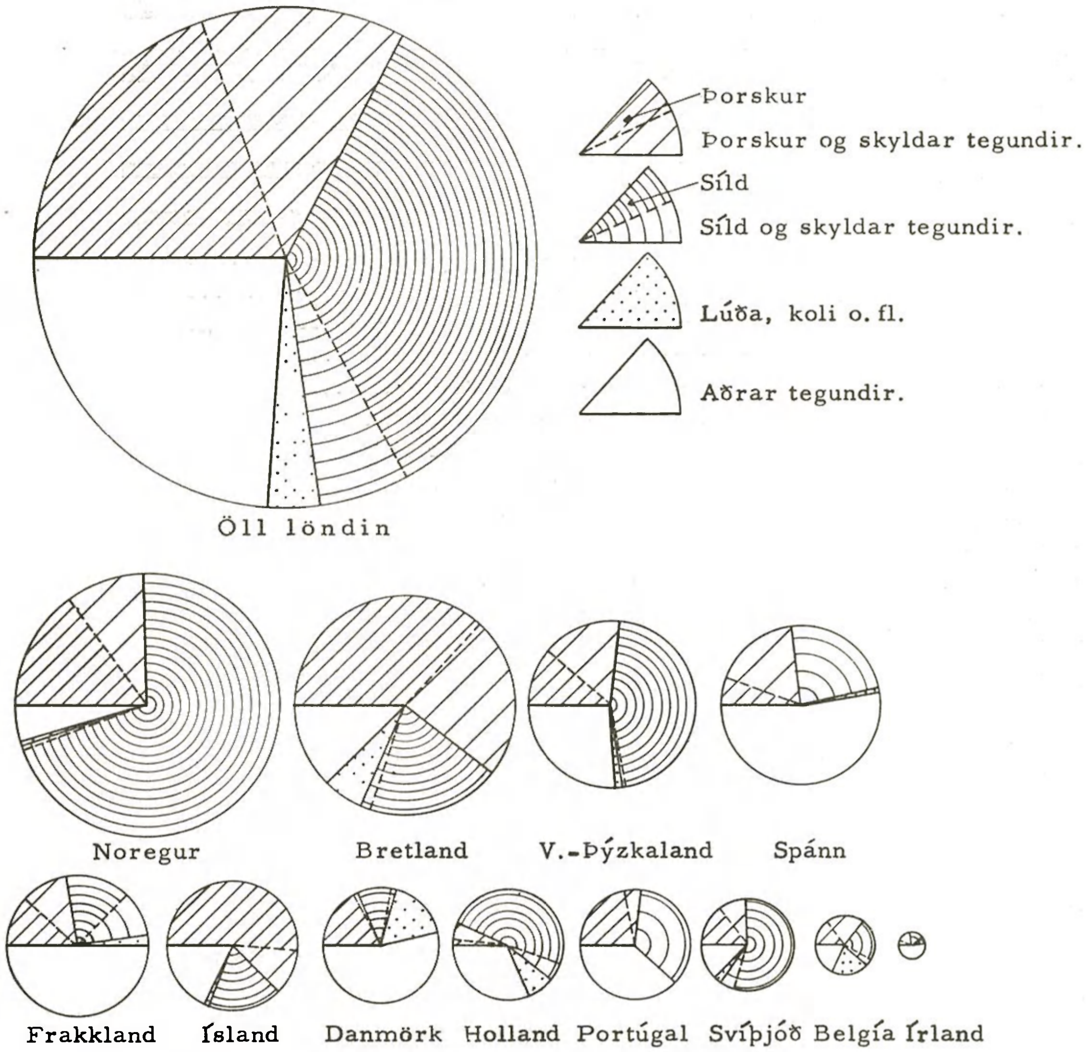

HAGNÝTING.

HAGNÝTING AFLA 11 EVRÓPUÞJÓÐA.
Meðaltal áranna 1949 - 1953.

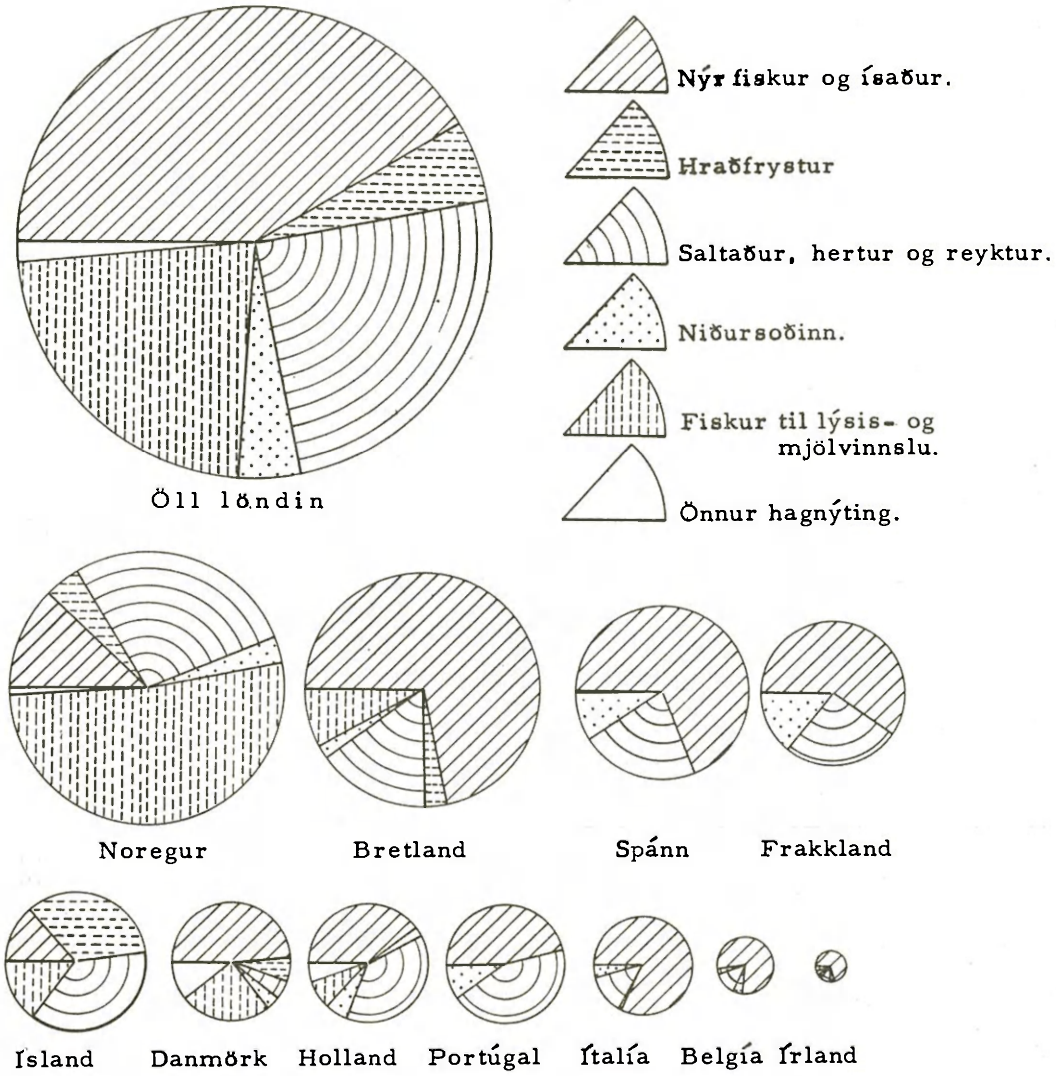

3. tafla. „Þorskveiðar" nokkurra landa.
(Fiskur úr sjó í þúsundum tonna).

	1938	1948	1953	1956
Belgía	14,3	22,8	29,6	32,0
Bretland	735,3	740,7	708,8	747,4
Danmörk	25,2	58,0	47,5	61,3
Frakkland (ásamt Alsír)	177,0	143,6	161,0	188,4
Færeyjar	58,0	91,3	71,1	92,0
Holland	21,6	13,6	22,1	28,6
Ísland	*111,5*	*281,4*	*308,6*	*346,5*
Noregur	426,5	398,6	447,8	578,8
Portúgal	53,6	118,2	211,7	234,8
Spánn	88,0	158,1	194,7	225,8
Svíþjóð	31,9	59,8	45,8	—
V.-Þýzkaland .	301,2	172,8	157,3	272,0
Bandaríkin ...	189,4	173,6	141,0	231,8
Kanada (ásamt Nýfundnal.)	415,1	451,4	361,1	463,8
Rússland	255,4	255,7	341,0	737,3
Japan	194,1	183,8	253,1	270,1

4. tafla. „Þorskveiðar" nokkurra landa.
Vísitölur: 1938 = 100.

	1948	1953	1956
Belgía	159	207	224
Bretland	101	96	102
Danmörk	230	188	243
Frakkland (ásamt Alsír) ...	81	91	106
Færeyjar	157	123	159
Holland	63	102	132
Ísland	*252*	*277*	*311*
Noregur	93	105	136
Portúgal	221	395	438
Spánn	180	221	257
Svíþjóð	187	144	—
V.-Þýzkaland	57	52	90
Bandaríkin	92	74	122
Kanada (ásamt Nýfundnal.)	109	87	112
Rússland	100	134	289
Japan	95	130	139

á Íslandi. Aðeins þrjú lönd munu framleiða meira af hraðfrystum fiski en Ísland, en það eru Japan, Bandaríkin og Kanada.

Fiskveiðar Íslendinga.

Frá því á síðustu áratugum 19. aldar hafa fiskveiðar Íslendinga stöðugt farið vaxandi, þótt aflinn hafi minnkað eitthvað nokkur einstök ár, borið saman við árin á undan. Vöxtur fiskiskipaflotans hefur verið undirstaða þessarar þróunar og einnig aukin þekking og stöðugt fullkomnari tækni, sem beitt hefur verið við veiðarnar. Á 6. töflu er þróunin sýnd í stórum dráttum, þar sem sýndur er fiskaflinn að meðaltali á hverjum 5 árum frá 1910.

Eins og kunnugt er, veiða Íslendingar ekki eingöngu hér við land, heldur stunda þeir einnig veiðar við Grænland, lítið eitt í Hvítahafi og jafnvel við Nýfundnaland. Á styrjaldarárunum (1939—1945) tók að mestu fyrir veiðar útlendinga við Ísland, en

5. tafla. Síldveiðar nokkurra landa.
(Síld úr sjó í þúsundum tonna.)

	1938	1948	1953	1956
Belgía	7,0	24,7	18,5	10,2
Bretland	284,4	277,4	246,6	151,2
Danmörk	15,0	30,2	26,7	187,7
Frakkland (ásamt Alsír)	115,3	120,8	120,0	110,5
Færeyjar	4,8	1,0	17,1	23,7
Holland	118,4	164,8	182,3	138,6
Ísland	*155,9*	*150,1*	*69,5*	*100,5*
Noregur	662,5	963,9	961,5	1.372,1
Portúgal	120,5	81,0	101,9	105,6
Spánn	149,2	127,1	137,0	160,7
Svíþjóð	76,7	107,3	124,3	—
V.-Þýzkaland .	224,6	173,0	344,0	272,8
Bandaríkin ...	839,9	825,1	910,8	1.137,1
Kanada (ásamt Nýfundnal.)	199,4	359,6	250,4	317,2
Rússland	431,4	325,5	670,3	777,1
Japan	1.127,8	567,4	935,2	677,1

6. tafla. Fiskveiðar Íslendinga síðustu áratugina.
(Miðað við landaðan afla í þús. tonna.)

Meðaltal áranna	*Heildar-fiskveiði*	*Þar af síldveiði*	*Önnur veiði en síldveiði*
1910—14	66	4	62
1915—19	93	12	81
1920—24	147	19	128
1925—29	232	29	193
1930—34	304	67	238
1935—39	283	132	152
1940—44	367	173	194
1945—49	353	122	231
1950—55	346	56	290
1955	409	54	355
1956	444	100	344
1957	436	117	319

7. tafla. „Þorskveiðar" við Ísland, skipt eftir veiðiþjóðum, 1936—1956.

(Fiskur úr sjó í þús. tonna).

	Ísland	*Bretland*	*Þýzkaland*	*Frakkland*	*Belgía*	*Holland*	*Danmörk og Færeyjar*	*Noregur*	*Svíþjóð*	*Alls*	*Öll „þorskveiði" á N.-Atlantshafi*
1936	150,9	177,3	110,2	5,2	3,1	—	15,5	8,3	—	470,5	2.078,1
1937	148,1	183,2	103,8	11,8	4,0	—	21,2	1,2	—	473,3	2.265,9
1938	173,0	164,4	138,4	6,1	4,7	—	24,0	5,3	—	515,9	2.306,9
1939	165,4	4,0	97,8	—	6,0	—	24,0	7,7	—	304,9	2.104,9
1940	187,7	3,0	—	—	—	—	—	—	—	190,7	1.278,2
1941	201,0	6,0	—	—	—	—	—	—	—	207,0	1.303,9
1942	240,0	6,9	—	—	—	—	—	—	—	246,9	1.367,9
1943	253,1	6,4	—	—	—	—	—	—	—	259,5	1.387,0
1944	306,9	7,4	—	—	—	—	—	—	—	314,3	1.402,0
1945	276,7	9,2	—	—	—	0,1	—	—	—	286,0	1.554,5
1946	252,0	54,0	29,3	—	2,2	—	—	0,2	—	337,7	2.255,2
1947	276,6	74,9	—	1,9	8,7	—	—	0,1	—	362,2	2.508,0
1948	371,6	122,3	39,1	2,8	8,3	1,0	0,2	0,0	0,1	545,4	2.615,5
1949	364,2	134,7	81,3	1,5	10,4	—	0,4	0,1	0,4	593,0	2.725,2
1950	323,0	155,8	122,0	0,1	9,8	2,6	1,6	1,0	0,1	616,0	2.657,3
1951	342,2	169,6	151,8	0,5	15,8	0,9	1,2	4,4	—	686,4	3.105,4
1952	352,9	149,1	181,7	—	18,3	0,3	16,9	4,9	—	724,1	3.362,7
1953	365,1	242,0	217,2	—	19,8	—	17,9	8,0	—	870,0	3.449,9
1954	388,6	234,4	212,7	—	20,3	0,4	17,1	7,6	0,1	881,2	3.400,1
1955	397,3	199,0	169,1	—	27,1	—	20,1	7,4	—	820,0	4.684,1
1956	391,9	181,7	146,4	—	24,2	—	18,2	4,7	—	767,1	4.870,2

8. tafla. Heildarveiði helztu fisktegunda annarra en síldar við Ísland 1936—1956.

(Fiskur úr sjó í þús. tonna).

	Þorskur	*Ýsa og lýsa*	*Ufsi*	*Langa*	*Keila*	*Karfi*	*Steinbítur*	*Lúða*	*Koli, allar teg.*	*Annar fiskur*	*Alls*
1936	283,6	25,6	51,8	6,8	1,4	57,6	9,3	2,6	10,3	21,5	470,5
1937	297,8	25,9	49,7	5,9	1,4	45,3	11,7	2,9	10,7	22,0	473,3
1938	311,3	26,0	57,3	7,2	1,8	64,8	10,8	2,6	8,6	25,5	515,9
1939	198,4	14,0	32,5	4,6	1,0	41,2	2,3	1,2	3,8	5,9	304,9
1940	148,1	19.9	6,3	1,6	0,9	1,5	3,1	1,0	5,3	3,0	190,7
1941	158,4	15,8	15,6	2,4	1,3	0,7	4,0	0,8	5,2	2,8	207,0
1942	175,6	17,4	29,8	0,9	1,6	1,0	8,4	1,3	7,7	3,2	246,9
1943	188,9	13,9	34,3	1,1	1,2	3,7	7,7	1,0	5,5	2,2	259,5
1944	220,1	12,7	56,4	1,7	2,0	7,3	7,3	1,1	5,1	0,6	314,3
1945	215,9	14,1	27,2	2,6	1,5	10,3	7,0	1,6	5,0	0,8	286,0
1946	215,9	14,1	27,2	2,6	1,5	8,2	4,7	1,7	5,7	3,6	337,7
1947	237,9	29,3	40,0	5,2	1,4	10,2	6,8	2,1	9,5	1,4	362,2
1948	293,3	55,2	108,7	12,5	3,1	33,9	17,5	4,7	13,8	2,7	545,4
1949	314,5	69,7	84,8	12,3	4,1	61,1	20,7	5,9	15,5	4,4	593,0
1950	321,5	62,6	53,2	10,3	3,5	125,9	12,8	5,9	13,6	6,7	616,0
1951	326,9	57,0	74,1	10,9	3,5	166,5	17,3	6,6	12,8	10,7	686,3
1952	391,9	48,1	88,3	11,5	6,3	126,6	25,0	5,7	9,0	11,7	724,1
1953	515,2	56,4	73,1	11,5	6,3	157,5	24,0	4,8	8,1	13,1	870,0
1954	546,3	64,4	69,6	13,1	5,1	141,1	15,9	4,0	9,2	12,5	881,2
1955	536,8	67,0	47,8	11,7	5,2	110,3	14,7	3,2	10,9	12,4	820,0
1956	482,3	64,5	67,8	11,5	5,1	92,9	17,9	3,3	11,2	10,6	767,1

þær hófust á ný eftir stríðið og hafa síðan aukizt mikið. Alþjóðahafrannsóknarráðið, sem hefur aðsetur í Kaupmannahöfn, safnar skýrslum frá hinum ýmsu þjóðum um veiðar á Norður-Atlantshafi. Þó vantaði skýrslur frá Færeyingum frá 1940 fram til 1952 og skýrslur frá Austur-Evrópuþjóðum fram til 1955.

„Þorskveiðar" á Íslandsmiðum.

Á 7. töflu er sýnt yfirlit yfir „þorskveiðar" við Ísland árin 1936—1955, skipt eftir löndum. Þar er og sýnd (í aftasta dálki) „heildarþorskveiðin" á öllu Norður-Atlantshafi.

Fyrst eftir stríðið var fiskveiðifloti Breta svo úr sér genginn, að hann sótti litið á fjarlæg mið, en flotinn var fljótlega endurnýjaður, og hóf hann þá aftur veiðar hér við land í stórum stíl. Sækjast Bretar mest eftir svokölluðum góðfiski, þ. e. ýsu, lúðu og kola.

Þjóðverjar eru önnur mesta erlenda veiðiþjóðin við Ísland. Veiða þeir mikið ufsa og karfa, og er karfaafli þeirra oft meiri en þorskaflinn. Belgíumenn eru þriðja mesta erlenda veiðiþjóðin hér, og veiða þeir mest af þorski.

Línurit á þessari síðu sýnir hlutfallslega skiptingu „þorskaflans" á Íslandsmiðum milli þriggja helztu þjóðanna, er stunda þar veiðar, en í þeirra hlut hafa komið um 93—97% aflans undanfarin ár. Þetta línurit er gert samkvæmt skýrslum Alþjóðahafrannsóknarráðsins, en því hefur ekki tekizt að afla fullkominna upplýsinga frá styrjaldarárunum. Þannig vantar upplýsingar um veiðar Englendinga og Frakka á Íslandsmiðum á árinu 1939. Aftur á móti eru sýndar veiðar Skota öll styrjaldarárin. Þetta kemur einnig fram á 7. töflu, en veiðar Englendinga og Skota eru teknar saman undir „Bretlandi".

Á 8. töflu er sýnd heildarveiði helztu fisktegunda annarra en síldar á miðunum við Ísland. Sjálfur þorskurinn er langmest veiddur þessara fisktegunda, og fór þorskaflinn stöðugt vaxandi frá stríðslokum fram til ársins 1955, en síðan hefur hann

Hlutfallsleg skipting „þorskaflans" á Íslandsmiðum eftir löndum.

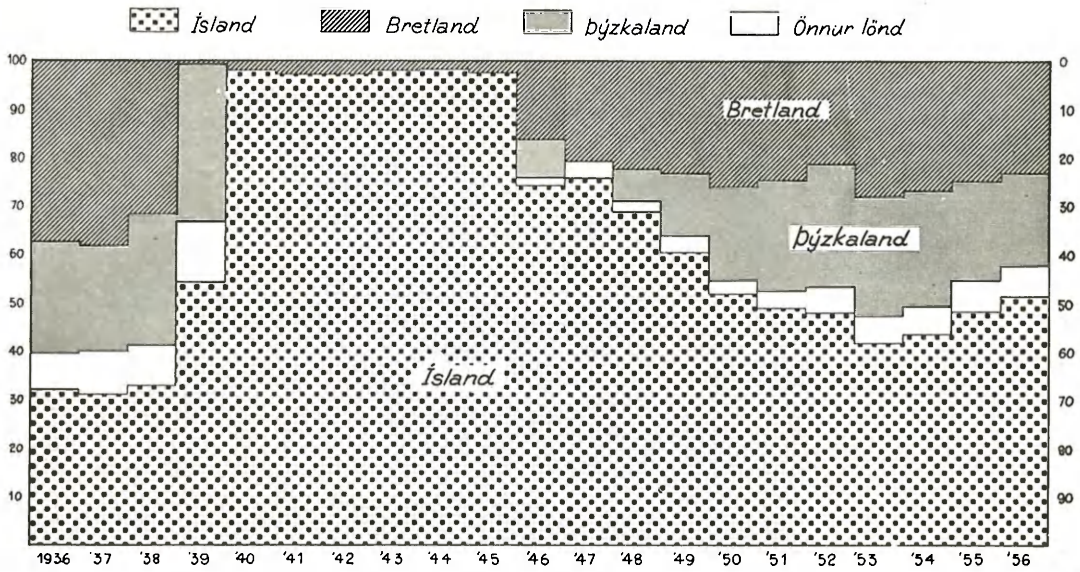

9. tafla. Síldveiðar á Íslandsmiðum 1936—1956.

(Afli í þús. tonna).

	Ísland						
	Síld önnur en Norðurl. síld	*Norðurl. síld*	*Noregur*	*Svíþjóð*	*Önnur lönd*	*Samtals*	*Öll síldveiði á N.-Atlantshafi*
1936	5,3	120,6	23,9	2,1	3,5	155,4	1.625,7
1937	1,9	204,7	24,3	2,0	11,9	244,8	1.590,1
1938	3,3	174,4	18,2	2,4	9,0	207,3	1.623,2
1939	5,3	129,3	14,4	2,4	8,9	160,3	1.170,4
1940	3,2	211,3	—	—	—	214,5	1.175,2
1941	6,8	102,1	—	—	—	108,9	819,3
1942	1,2	143,7	—	—	—	144,9	846,3
1943	1,0	176,0	—	—	—	177,0	868,1
1944	0,2	216,2	—	—	—	216,4	897,3
1945	2,1	51,5	4,6	1,2	—	59,4	912,8
1946	4,8	128,2	12,4	4,6	0,1	150,1	1.253,2
1847	74,6	141,6	21,7	4,7	1,0	243,6	1.554,3
1948	94,1	56,0	23,9	4,6	1,6	180,2	1.881,7
1949	10,4	61,1	25,9	5,7	1,9	105,0	1.562,0
1950	26,1	34,3	11,2	1,8	1,1	74,5	1.677,4
1951	25,9	58,9	17,1	2,4	1,4	105,7	2.167,6
1952	20,9	11,2	23,6	5,3	0,5	61,5	2.103,6
1953	26,9	42,6	16,6	8,1	1,2	95,4	2.016,3
1954	20,7	26,6	7,3	6,0	0,6	61,2	2.590,7
1955	23,7	28,9	17,8	3,5	0,6	74,5	2.621,5
1956	30,3	70,9	20,8	1,7	0,4	124,1	2.812,7

minnkað lítið eitt. Ýsuveiðin hefur hins vegar verið misjöfn. Hún óx mjög fyrstu árin eftir stríð, tók svo að minnka aftur 1950, en hefur nú aukizt á ný. Ufsaveiðin hefur verið misjöfn, en hefur mjög farið eftir því, hve mikið hefur verið sótzt eftir ufsanum. Á árunum 1948 til 1949 veiddu Íslendingar mikinn karfa fyrir Þýzkalandsmarkað, en eftir það fullnægðu þýzkir togarar að mestu eftirspurninni heima fyrir að þessu leyti. Árið 1950 og 1951 veiddu Íslendingar mikinn karfa hér við land til vinnslu í verksmiðjum, en verð á lýsi var þá mjög hátt. En minnkandi veiði leiddi til þess, að farið var að stunda karfaveiðar við Grænland árið 1952. Síðan hafa Þjóðverjar einkum stundað karfaveiðar við Ísland, og veiddu þeir 118 þús. tonn árið 1953, en veiðin hefur farið minnkandi síðan. Steinbítur veiðist aðallega á takmörkuðum svæðum og þá einkum hér við land, en héðan hafa komið um 70% af allri steinbítsveiðinni á Norður-Atlantshafi síðustu árin. Steinbítsaflinn hefur farið minnkandi undanfarið. „Annar fiskur“ í yfirlitinu er að miklu leyti veiði, sem ekki er sundurgreind í skýrslum, einnig er þar meðtalin skata, sem talsvert hefur verið veitt af hér við land sum árin.

Síldveiðar á Íslandsmiðum.

Yfirlit yfir síldveiðar á Íslandsmiðum er sýnt á 9. töflu. Síldveiði Færeyinga er ekki talin með frá 1940 fram til 1952. Útlendingar stunda nær eingöngu síldveiði hér við Norður- og Austurland að sumarlagi, en Íslendingar hafa setið einir að annarri síldveiði við landið. Er síldarafli Íslendinga því sýndur í tvennu lagi í yfirlitinu, annars vegar Norðurlandssíld og hins vegar önnur síld, svo að fram komi hlutdeild erlendra skipa í Norðurlandssíldinni.

Greiðslujöfnuður árið 1957

Greiðslujöfnuður þjóðarinnar er bezti mælikvarðinn á afkomu hennar út á við. Í þessari grein er skýrt frá greiðslujöfnuði ársins 1957 og skiptingu á einstaka tekju- og gjaldaliði og á greiðslusvæði. Einnig er gerður samanburður við afkomu undanfarinna ára.

Inngangur.

Vöruskiptajöfnuðurinn eða mismunurinn á verðmæti innflutnings og útflutnings er ófullkominn mælikvarði á viðskipti þjóðarbúsins við umheiminn. Margt annað skiptir þar miklu máli, t. d. skipagjöld, tryggingagjöld, vinnulaun o. fl., en allar slíkar greiðslur eru kallaðar duldar tekjur og gjöld. Sé reiknaður mismunur á heildartekjum og gjöldum þjóðarinnar út á við fyrir vörur og þjónustu, fæst greiðslujöfnuðurinn við útlönd, en hann er oft frábrugðinn verzlunarjöfnuðinum. Undanfarin ár hafa Íslendingar haft miklar duldar gjaldeyristekjur, aðallega vegna framkvæmda á vegum varnarliðsins. Greiðslujöfnuðurinn hefur því verið hagstæðari en verzlunarjöfnuðurinn. Þá er og þess að geta, að tölurnar um verzlunarjöfnuðinn, sem birtar eru í verzlunarskýrslum, eru miðaðar við fob-verðmæti útflutningsins, en cif-verðmæti innflutningsins. Verzlunarjöfnuðurinn verður þannig óhagstæðari en vera mundi, ef verðmæti inn- og útflutnings væri gert upp á sama grundvelli. Árið 1957 voru duldar tekjur og gjöld svo til jafnhá, og er því mismunurinn á verzlunar- og greiðslujöfnuðinum einkum vegna þessa atriðis. Á línuriti á þessari síðu er annars vegar sýnt, hve út- og innflutningur hefur verið mikill hluti af heildargjaldeyristekjum og gjöldum fyrir vörur og þjónustu síðustu fimm árin. Hins vegar er sýndur

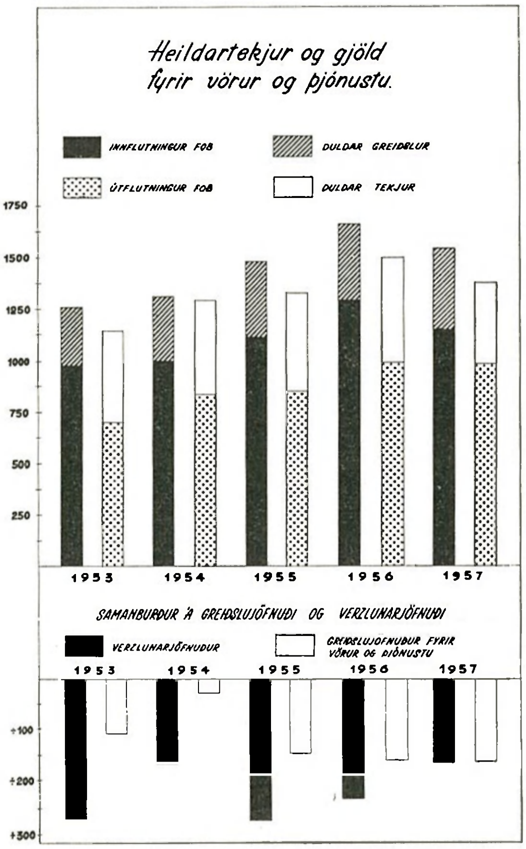

1. tafla. Fjármagnshreyfingar og gjafafé, nettó.

+ = Fé frá útlöndum, þ. e. a. s. lántökur eða lækkun innstæðna.
÷ = Fé til útlanda, þ. e. a. s. lánveitingar eða aukning innstæðna.

	Langar lántökur að frádr. afborg.	*Breyting á aðstöðu banka*	*Aðrar fjármagnshreyfingar*	*Gjafafé*	*Samtals*
1953	+ 30,0	÷ 42,7	+ 20,3	+ 103,8	+ 111,4
1954	+ 29,1	÷ 12,4	+ 4,4	+ 12,5	+ 33,6
1955	+ 2,6	+ 119,4	+ 25,0	+ 3,5	+ 150,5
1956	+ 126,5	÷ 15,0	+ 41,0	—	+ 152,5
1957	+ 169,7	+ 25,2	÷ 9,4	—	+ 185,5

mismunurinn á verzlunarjöfnuðinum og greiðslujöfnuðinum þessi ár. Tekið skal fram, að innflutningurinn er á þessu línuriti og annars staðar í greininni talinn fob, en ekki cif eins og í verzlunarskýrslum, samanber það, sem áður er sagt.

Fjármagnshreyfingar.

Eins og sést á línuritinu, hefur orðið greiðsluhalli öll árin, en hann hefur verið jafnaður með gjafafé og fjármagnshreyfingum. Gjafafé skiptir mestu máli í þessu sambandi árið 1953, en jöfnuði hefur síðan verið náð með erlendum lántökum og breytingu á gjaldeyrisstöðu bankanna. Á 1. töflu sést skipting fjármagnshreyfinga og gjafafjár síðustu fimm árin. Þegar meta skal, hvort þróun gjaldeyrismálanna hafi verið hagstæð, er fyrst og fremst litið á breytingar á aðstöðu bankanna gagnvart útlöndum og aðrar fjármagnshreyfingar til skamms tíma, svo sem lækkun á inneignum eða stuttar lántökur, því að greiðsluhalli, sem jafnaður er með löngum lánum eða gjafafé, má oft teljast eðlilegur. Hitt er alvarlegra, þegar bankar og aðrir aðilar safna lausaskuldum og þurfa að ganga á innstæður sínar erlendis.

Skipting greiðslujafnaðar eftir löndum.

Á 3. töflu má sjá greiðslujöfnuðinn árin 1953—1957, skipt á landssvæði. Til sterling-greiðslusvæðisins telst auk Bretlands Írland, brezkar nýlendur og sambandslönd önnur en Kanada. Til annarra landa á E.P.U.-greiðslusvæðinu teljast öll þátttökuríki í Greiðslubandalagi Evrópu önnur en Bretland og Írland og auk þess nýlendur ríkjanna. Til annarra landa í Evrópu teljast Finnland, Spánn og Júgóslavía.

Greiðslujöfnuðurinn við Bandaríkin og Kanada hefur verið hagstæður þessi fimm ár, sem taflan nær yfir, en því valda hinar miklu duldu tekjur, sem Íslendingar hafa haft vegna bandaríska varnarliðsins. Hinn hagstæði dollarajöfnuður hefur verið notaður til jöfnunar á viðskiptum við sterling- og E.P.U.-greiðslusvæðin, en þessi viðskipti hafa verið mjög óhagstæð öll árin, eins og taflan sýnir.

Skýringar við greiðslujöfnuð.

Önnur tafla sýnir yfirlit um greiðslujöfnuðinn við útlönd á árunum 1953—1957. Frá og með árinu 1955 er yfirlitið samið af hagfræðideild Landsbankans, en áður annaðist Hagstofa Íslands samningu greiðslujafnaðarskýrslna. Upplýsingar eru fengnar frá ýmsum fyrirtækjum og opinberum aðilum. Þær eru þó víða ófullnægjandi, og hefur þurft að gera áætlanir á einstökum liðum, en þær eru að sjálfsögðu ekki nákvæmar. Mætti t. d. benda á, að væru nákvæmar upplýsingar fyrir hendi, ætti mismunur á fjármagnshreyfingum að viðbættu gjafafé að vera jafnhár greiðsluhallanum og vega þannig upp á móti honum. Í yfirlitinu hef-

2. tafla. Greiðslujöfnuður við útlönd.

(Í millj. kr.)

A. Vörur og þjónusta.

Gjöld:	*1953*	*1954*	*1955*	*1956*	*1957*
1. Innfluttar vörur (fob), tollafgreiddar	973,7	1.007,0	1.116,7	1.268,6	1.153,2
2. Innfluttar vörur v/ varnarliðsins (fob)	47,2	59,8	54,6	18,0	10,2
3. Ferða- og dvalarkostnaður erlendis	19,8	26,0	28,9	35,7	39,5
4. Útgjöld ísl. skipa erlendis	54,7	59,2	71,0	74,4	69,6
5. Greiðslur til áhafna skipa og flugvéla í erl. gjaldeyri	8,1	10,2	11,3	16,4	16,5
6. Farmgjöld til erl. skipa	62,9	52,0	70,5	89,7	60,1
7. Útgjöld til ísl. flugvéla erlendis	11,4	21,8	39,1	50,5	74,0
8. Tryggingaiðgjöld til útlanda	44,2	45,4	44,5	47,7	51,8
9. Vextir af skuldum til útlanda	12,9	15,2	15,9	18,4	24,5
10. Erl. kostnaður við utanríkisþjónustu	6,3	7,5	7,9	9,3	9,3
11. Gjöld pósts og síma	4,4	4,5	5,0	5,6	5,1
12. Ýmislegt	16,9	19,8	25,7	30,8	37,9
Alls	1.262,5	1.328,4	1.491,1	1.665,1	1.551,7
Tekjur:					
13. Útfluttar vörur (fob)	706,2	845,9	847,8	1.031,0	986,6
14. Tekjur af erl. ferðamönnum	2,8	2,4	2,2	2,1	4,9
15. Farmgjöld ísl. skipa í millilandafl.	46,6	51,2	48,3	64,7	51,3
16. Fargjöld útlendinga með ísl. skipum	1,8	1,6	2,0	1,6	1,2
17. Leiga á ísl. skipum	0,1	—	—	—	—
18. Tekjur af erl. skipum (hafnargj. o. fl.)	24,4	17,9	15,3	7,0	10,4
19. Tekjur ísl. flugvéla	12,6	21,7	40,2	52,5	72,2
20. Erl. framlög vegna flugumferðarstj.	7,5	8,0	8,4	10,7	16,8
21. Olíusala til erl. flugvéla	19,5	19,5	25,0	35,6	29,6
22. Tekjur af flutn. innan lands o. fl.	16,6	16,9	12,3	14,7	7,8
23. Tjónabætur frá erl. tryggingafélögum	32,0	32,4	45,1	44,4	46,5
24. Vaxtatekjur frá útlöndum	2,0	3,6	3,9	2,9	3,1
25. Tekjur af erlendum sendiráðum	6,0	6,3	7,8	13,3	8,8
26. Tekjur vegna varnarliðsins	268,6	266,0	278,3	207,0	133,2
27. Tekjur pósts og síma	2,8	2,9	3,2	4,0	3,7
28. Ýmislegt	9,5	8,4	9,3	11,2	9,5
Alls	1.159,0	1.304,7	1.349,1	1.502,7	1.385,6
Greiðsluhalli	103,5	23,7	142,0	162,4	166,1
Alls	1.262,5	1.328,4	1.491,1	1.665,1	1.551,7

Ath. Árin 1956 og 1957 er verðmæti innfluttrar vöru eins og annarra liða greiðslujafnaðarins umreiknað í íslenzkar krónur miðað við kaupgengi, en árin á undan er hins vegar miðað við sölugengi, eins og venja er í verzlunarskýrslum.

2. tafla (framhald).

B. Gjafafé.	1953	1954	1955	1956	1957
1. Gjafafé í dollurum	34,4	12,5	3,5	—	—
2. Gjafafé í Evrópugjaldeyri	69,4	—	—	—	—
Alls	103,8	12,5	3,5	—	—
C. Fjármagnshreyfingar.					
Til útlanda:					
1. Afborganir af lánum einkaaðila	16,3	4,4	13,9	13,5	23,6
2. Fyrirframgr. fyrir skip ókomin í árslok	10,0	5,0	12,0	14,0	14,0
3. Aukning á lausafé einkaaðila nettó	25,0	15,0	—	—	28,0
4. Afborganir af lánum opinberra aðila	8,2	5,4	8,5	15,1	21,7
5. Aukning á erl. verðbréfaeign Landsb.	—	70,0	—	—	—
6. Aukning á innst. banka (og ríkissj.), nettó	42,7	—	—	17,0	—
7. Útflutningur á árinu ógreiddur í árslok	14,4	—	—	—	—
Alls	116,6	99,8	34,4	59,6	87,3
Mismunur (umfram frá útlöndum)	7,6	21,1	147,0	152,5	185,5
Alls	124,2	120,9	181,4	212,1	272,8
Frá útlöndum:					
8. Lántökur einkaaðila	16,4	10,8	8,8	57,5	48,8
9. Útflutn. fyrri ára greiddur á árinu	10,0	14,4	—	—	—
10. Fyrirfr.gr. fyrri ára fyrir skip innfl. á árinu	5,0	10,0	5,0	10,0	12,0
11. Lántökur opinb. aðila (lánsfé notað á árinu)	38,1	28,1	16,2	97,6	166,2
12. Lækkun á lausafé og aukning lausaskulda einkaaðila, nettó	—	—	32,0	45,0	—
13. Lækkun á verðbréfaeign Landsbankans	—	—	45,5	2,0	—
14. Lækkun á innstæðum banka, nettó	—	57,6	73,9	—	25,2
15. Fyrirframgr. fyrri ára af M.S.A.-fé notaðar á árinu	54,7	—	—	—	—
16. Innstæður erlendra aðila	—	—	—	—	20,6
Alls	124,2	120,9	181,4	212,1	272,8
D. Yfirlit.					
1. Vörur og þjónusta, greiðslujöfnuður	÷103,5	÷ 23,7	÷142,0	÷162,4	÷166,1
2. Gjafafé	103,8	12,5	3,5	—	—
3. Fjármagnshreyfingar, innkomið nettó	7,6	21,1	147,0	152,5	185,5
4. Mismunur, þ. e. a. s. skekkjur og vantalið nettó	7.9	9.9	8.5	÷ 9.9	19.4

3. tafla. Greiðslujöfnuður fyrir vörur og þjónustu 1953—1957, skipt á lönd.

	Banda-ríkin og Kanada	*Önnur lönd í Ameríku*	*Sterling-greiðslu-svæðið*	*Önnur lönd á E.P.U.-greiðslusv.*	*Rússl. og Austur-Evrópul.*	*Önnur lönd í Evrópu*	*Önnur lönd*	*Samt.*
1953								
Gjöld	422,3	29,0	262,9	351,1	92,5	93,1	11,6	1.262,5
Tekjur	450,6	35,0	157,9	267,4	147,8	85,1	15,2	1.159,0
Greiðslujöfnuður	+ 28,3	+ 6,0	÷105,0	÷ 83,7	+ 55,3	÷ 8,0	+ 3,6	÷ 103,5
1954								
Gjöld	324,4	32,6	203,7	443,8	187,4	122,7	13,8	1.328,4
Tekjur	477,4	35,2	163,3	340,1	224,9	53,2	10,6	1.304,7
Greiðslujöfnuður	+153,0	+ 2,6	÷ 40,4	÷103,7	+ 37,5	÷ 69,5	÷ 3,2	÷ 23,7
1955								
Gjöld	372,6	26,0	219,4	527,3	250,7	74,2	20,9	1.491,1
Tekjur	447,5	46,0	162,5	331,3	252,5	96,9	12,4	1.349,1
Greiðslujöfnuður	+ 74,9	+ 20,0	÷ 56,9	÷196,0	+ 1,8	+ 22,7	÷ 8,5	÷ 142,0
1956								
Gjöld	296,5	45,7	299,2	532,5	333,4	88,2	69,6	1.665,1
Tekjur	418,4	40,5	219,0	396,7	335,6	83,9	8,6	1.502,7
Greiðslujöfnuður	+121,9	÷ 5,2	÷ 80,2	÷135,8	+ 2,2	÷ 4,3	÷ 61,0	÷ 162,4
1957								
Gjöld	245,6	32,7	305,3	484,5	384,0	84,3	15,3	1.551,7
Tekjur	306,1	30,9	248,7	346,0	259,2	79,4	15,3	1.385,6
Greiðslujöfnuður	+ 60,5	÷ 1,8	÷ 56,6	÷138,5	÷ 24,8	÷ 4,9	0	÷ 166,1

ur greiðsluhallinn hins vegar orðið 19,4 millj. kr. lægri 1957, 9,9 millj. kr. hærri 1956, 8,5 millj. kr. lægri 1955, 9,9 millj. kr. lægri 1954 og 7,9 millj. kr. lægri 1953.

Vörur og þjónusta. Innflutningur (1 og 2) er talinn á fob-verði, það er verði í útflutningslandinu, en ekki cif, eins og venjulega er gert í verzlunarskýrslum. Ennfremur er innflutningurinn fyrir árin 1956 og 1957 umreiknaður í íslenzkar krónur miðað við kaupgengi, en áður var miðað við sölugengi. Útflutningur er talinn á fob-verði, það er söluverði afurða, fluttra í skip í útflutningshöfn. Til þess að fá sambærilegt verð á ísfiski, sem fluttur er beint af fiskimiðunum með íslenzkum skipum til sölu í erlendum höfnum, er dreginn frá söluverði hans innflutningstollur og áætlaður sölukostnaður erlendis ásamt áætlaðri upphæð á tonn fyrir flutningskostnaði. Hann telst svo aftur til tekna í liðnum farmgjöld íslenzkra skipa í millilandaflutningum. Sama gildir um saltfisk, sem fluttur er með íslenzkum skipum af miðum til sölu erlendis, að frá söluverði hans er dreginn áætlaður sölu- og flutningskostnaður.

Í liðnum ferða- og dvalarkostnaður (3) eru námskostnaður og almennur ferða- og dvalarkostnaður aðalþættirnir. Upphæðirnar eru teknar samkvæmt gjaldeyrissölu gegn leyfum gjaldeyrisyfirvalda, og fer því að sjálfsögðu fjarri, að allt komi fram um almennan ferða- og dvalarkostnað. Árið 1957 nam upphæð námskostnaðar 15,0 millj. kr., en upphæð almenns ferða- og dvalarkostnaðar 16,8 millj. kr.

Í liðnum erlendur kostnaður við utanríkisþjónustu (10) er innifalið auk kostnaðar við rekstur sendiráða og ræðismannsskrifstofa kostnaður við opinberan erindrekstur erlendis og framlög til alþjóðastofnana. Við ákvörðun á liðnum tekjur af erlendum ferðamönnum (14) hefur nær eingöngu verið stuðzt við það, sem skilað hefur verið til bankanna af ferðamannagjaldeyri.

Eftirfarandi tölur sýna sundurliðun á farmgjaldatekjum íslenzkra skipa í millilandaflutningum (15) síðastliðin tvö ár í millj. kr.:

	1956	*1957*
Af útflutningi ísfisks	6,4	5,6
Af útflutningi saltfisks	0,3	0,6
Af öðrum útflutningi	57,4	44,3
Af öðrum flutningi (aðallega vegna Keflavíkurflugvallar)	0,6	0,8
Samtals	64,7	51,3

Tekjur vegna varnarliðsins (26) eru gjaldeyristekjur af olíusölu til bandaríska varnarliðsins, tekjur vegna byggingarstarfsemi og vegna annarra útgjalda þess hér á landi. Byggingarefni og olía, sem flutt er inn og selt varnarliðinu, er fært til gjalda á 2. lið.

Ýmisleg útgjöld og tekjur (12 og 28) eru einkum vinnulaun, umboðslaun, afgreiðsluþóknun, greiðslur fyrir tækniþjónustu o. fl.

Gjafafé er framlag frá þeirri stofnun Bandaríkjastjórnar, sem veitir öðrum ríkjum fjárhagslega aðstoð. Slika aðstoð hafa Íslendingar ekki fengið síðan 1955.

Fjármagnshreyfingar. Lántökur einkaaðila árin 1953—1957 eru einkum vegna skipa- og flugvélakaupa. Sömuleiðis eru afborganir af lánum einkaaðila að mestu leyti vegna slíkra lána. Erlendar lántökur, bæði einkaaðila og opinberra aðila, eru hér taldar með þeirri fjárhæð, sem notuð hefur verið á viðkomandi ári. Er oft mikill munur á því á hverju einstöku ári, hvað samið hefur verið um af erlendum lánum, og hinu, hve mikið hefur verið notað. Frekari upplýsingar um erlendar lántökur 1957 er að finna í 2. hefti Fjármálatíðinda 1958, 73. bls.

Liðurinn innstæður erlendra aðila er innstæða, sem Bandaríkjamenn hafa eignazt hér samkvæmt samningi við þá um kaup á landbúnaðarvörum.

Aðrir liðir á greiðslujafnaðaryfirlitinu ættu ekki að þurfa sérstakra skýringa við.

Framleiðsla og fjárfesting 1957

Inngangur — Heildarframleiðsla — Heildarfjárfesting — Framleiðsla landbúnaðarafurða — Fjárfesting í landbúnaði — Útgerð og sjávarvöruiðnaður — Aukning skipastólsins — Iðnaðarframleiðsla — Raforkumál — Opinberar framkvæmdir — Húsbyggingar — Þróun íbúðabygginga.

Inngangur.

Jafnvægisleysi í fjármálum þjóðarinnar olli vaxandi efnahagsörðugleikum á árinu 1957. Yfirleitt máttu ytri aðstæður þjóðarbúsins teljast góðar, ef frá eru talin tregari aflabrögð, sem áttu þátt í rýrari afkomu útvegsins. Framleiðsluaukningin á árinu varð mjög lítil eða minni en árlegri fólksfjölgun nemur, og eru það mikil umskipti frá hinni öru framleiðsluaukningu þjóðarbúsins árin 1953—1955.

Í eftirfarandi yfirliti verður gerð grein fyrir einstökum þáttum framleiðslu og fjárfestingar, og verður þá fyrst rætt nokkuð um heildarframleiðslu og heildarfjárfestingu árið 1957.

Heildarframleiðsla.

Á árinu 1957 fór framleiðsla landsmanna vaxandi í landbúnaði, einkum framleiðsla mjólkurafurða, en dróst nokkuð saman í sjávarútvegi. Heildaraflinn minnkaði um 1,7% frá árinu áður, enda þótt fleiri skip væru að veiðum og úthaldsdagar þeirra fleiri en árið áður. Hlutfallslega dró mest úr þorskafla á árinu eða um rúm 14%. Síldaraflinn jókst hins vegar nokkuð, en nýttist verr. Alls nam heildarframleiðslan 4.713 millj. kr. árið 1957 samkvæmt þjóðhagsreikningum Framkvæmdabankans. Ef bera á saman heildarframleiðsluna um nokkurra ára bil, verður að miða hana við verðlag ákveðins árs. Hér á eftir fara tölur úr þjóðhagsreikningum Framkvæmdabankans, þar sem heildarframleiðsla og framleiðsla landbúnaðar- og sjávarafurða er borin saman árin 1953—1957. Miðað er við vísitölu neyzluvöruverðlags, sem er vísitala framfærslukostnaðar að húsnæðisliðnum frátöldum, og verðlag ársins 1954. Til hægðarauka er framleiðslan það ár reiknuð hundrað einingar, þannig að fram koma vísitölur, sem eru mælikvarði á framleiðslumagnið hvert ár fyrir sig.

	1953	*1954*	*1955*	*1956*	*1957*
Heildarframleiðsla	90,2	100,0	111,1	117,1	118,9
Aukning f. f. ári .	18,7%	10,9%	11,1%	5,4%	1,5%
Framleiðsla landbúnaðarafurða	95,1	100,0	103,0	107,3	115,9
Aukning f. f. ári .	14,3%	5,2%	3,0%	4,2%	8,0%
Framleiðsla sjávarafurða	95,1	100,0	118,1	118,9	110,0
Aukning f. f. ári .	7,8%	5,2%	18,1%	0,7%	÷7,5%

Skylt er að geta þess, að tölur þessar eru ekki nákvæmar vegna skorts á áreiðanlegum upplýsingum, einkum á það við um töluna fyrir árið 1957, og einnig vegna þess, að vísitala sú, sem miðað er við, er ekki

réttur mælikvarði á heildarverðlagið i landinu. Þrátt fyrir það má þó draga veigamikla ályktun af þeim um heildarþróunina á undanförnum árum, sem sé þá, að framleiðsluaukníngin í þjóðarbúinu er mikil á árunum 1953—1955, en minnkar verulega á árinu 1956 og verður sáralítil árið 1957. Orsaka þessarar stöðnunar á aukningu framleiðslunnar er sjálfsagt víða að leita, en aflatregða og minni varnarliðsframkvæmdir eiga þar ríkan þátt ásamt vaxandi jafnvægisleysi í fjármálum þjóðarinnar.

Heildarfjárfesting.

Hér fara á eftir tölur um heildarfjárfestingu í þjóðarbúskapnum undanfarin 4 ár og skiptingu hennar samkvæmt þjóðhagsreikningum Framkvæmdabankans:

	1954	*1955*	*1956*	*1957*
Landbúnaður	175,9	194,1	229,1	243,0
Sjávarútvegur ...	55,5	92,9	140,7	157,1
Iðnaður og námugröftur	56,0	50,0	60,1	111,5
Flutningar	81,7	162,2	94,4	106,7
Verzlun og veitingar	26,9	32,8	32,7	39,4
Íbúðarhús	293,5	383,1	556,2	563,7
Raforka	51,8	51,0	89,7	135,6
Samgöngur	84,9	91,0	138,9	149,5
Opinber þjónusta	51,0	48,5	83,2	108,9
Samtals	877,2	1.105,6	1.425,0	1.615,4

Samkvæmt þessu hefur heildarfjárfesting í peningum aukizt um 13% árið 1957 miðað við árið áður. Sé hins vegar tekið tillit til hækkunar byggingarvísitölunnar, hefur hún raunverulega aðeins aukizt um 4%. Eins og sjá má af tölunum, var aðeins meira fé varið til íbúðarhúsabygginga en árið áður, en miðað við hækkun byggingarvísitölu urðu þær hins vegar um 7% minni en árið áður. Aukning fjárfestingarinnar varð aðallega vegna aukinna framkvæmda við Sementsverksmiðjuna og raforkuframkvæmdir, þar á meðal virkjun Efra-Sogs, en ennfremur var um helmingi meira fé varið til skólabygginga en árið áður.

Eftirfarandi tölur sýna heildarframleiðslu og heildarfjárfestingu þjóðarbúsins 1953—1957 í millj. kr.:

	1953	*1954*	*1955*	*1956*	*1957*
Heildarframleiðsla á markaðsverði	2.904	3.259	3.808	4.456	4.713
Heildarfjárfesting	750	877	1.106	1.425	1.615
÷ efnahagsaðstoð og erlend lán .	104	24	142	162	166
Innl. sparnaður	646	853	964	1.263	1.449
Innl. sparnaður í hlutfalli við heildarframl.	22,2%	26,2%	25,3%	28,3%	30,7%
Heildarfjárfesting á verðlagi ársins 1954 miðað við byggingarvísitölu	782	877	1.021	1.159	1.203
Aukning f. f. ári	30,2%	12,1%	16,4%	13,5%	3,8%

Undirstaða fjárfestingarinnar er annars vegar innlendur sparnaður, en hins vegar fjármagn, sem komið hefur inn í landið erlendis frá sem efnahagsaðstoð eða erlend lán, það er að segja mismunurinn á því fjármagni, sem kemur inn í landið, og því, sem fer út úr því, en hann kemur fram sem greiðsluhalli á greiðslujafnaðaryfirliti (sbr. grein í þessu hefti um greiðslujöfnuðinn 1957). Árið 1953 var þessi liður jafnaður með gjafafé og að hálfu leyti árið 1954, en eftir það táknar hann árlega skuldasöfnun erlendis eða því sem næst. Samkvæmt hlutfallstölunum hefur vaxandi hluti heildarframleiðslunnar farið til fjárfestingar á undanförnum árum. Þessi aukning stafar þó að nokkru leyti af því, að verðlag innan lands hefur stöðugt farið hækkandi, en skráðu gengi erlends gjaldeyris verið haldið óbreyttu. Neðst á töflunni má sjá heildarfjárfestingu síðustu 5 ára á verðlagi ársins 1954 miðað við byggingarvísitölu. Tölurnar sýna ótvírætt, að fjárfestingin hefur aukizt hröðum skrefum undanfarin ár, en mjög dregur þó úr þeirri aukningu árið 1957.

Framleiðsla landbúnaðarafurða.

Árið 1957 var veðurgott ár í heild, en þó allmisjafnlega eftir landshlutum. Vorið var mjög gott sunnan lands, maí og júní hlýrri

1. tafla. Sauðfjárslátrun og framleiðsla sauðfjárafurða 1953—1957.

	1953	1954	1955	1956	1957	Aukning frá 1956 til 1957
Fjöldi sauðfjár:						
Dilkar í sláturhús	223.471	305.455	451.147	465.177	512.200	10,3%
Fullorðið fé í sláturhús	8.077	15.631	31.325	33.878	25.881	÷ 23,6%
Samtals	231.548	321.086	482.472	499.055	538.081	7,8%
Heimaslátrun:						
Dilkar	36.766	47.629	61.943	50.000	46.266	÷ 7,5%
Fullorðið fé	18.686	26.077	52.817	53.930	40.000	÷ 25,8%
Heildartala sláturfjár	287.000	394.792	597.232	602.985	624.347	3,5%
Kjötframleiðsla:						
Dilkakjöt í sláturhús .... tonn	3.331	4.311	6.388	6.910	7.706	11,5%
Kjöt af fullorðnu í sláturhús .. tonn	183	334	662	748	591	÷ 21,0%
Samtals tonn	3.514	4.645	7.050	7.658	8.297	8,3%
Heimaslátrun:						
Dilkar .... tonn	548	673	880	743	696	÷ 6,3%
Fullorðið fé .... tonn	420	561	1.136	1.213	1.000	÷ 17,6%
Heildarslátrun sauðfjár tonn	4.482	5.879	9.066	9.614	9.993	3,9%
Meðalþungi dilka (haustslátrun) .. kg	14,93	14,13	14,19	14,85	15,04	1,3%
Gæruframleiðsla .... 1000 stk.	296	402	597	603	624	3,5%
Ullarframleiðsla .... tonn	414	497	618	630	700	11,1%

en í meðallagi, en veður yfirleitt stillt. Norðan lands var veðrátta rysjóttari, og síðast í maí og fyrst í júní voru þar veður köld. Allan júlímánuð og fyrra hluta ágústmánaðar var öndvegis veðrátta um mestan hluta landsins. Eftir miðjan ágúst hélzt veðrátta hagstæð sunnan lands, en nyrðra tók að mestu fyrir þurrka. Heyskaparlok urðu ákjósanleg sunnan lands og vestan, en erfið víða norðan lands og austan. Hausttíð var fremur góð, einkum sunnan lands.

Hér á eftir verður skýrt frá framleiðslu helztu landbúnaðarafurða á árinu 1957 og því næst rætt um fjárfestingu í landbúnaðinum.

Sauðfjárafurðir. Á árinu 1957 var slátrað 512.200 dilkum í sláturhúsum eða um 10% fleiri en árið áður, eins og sjá má á 1. töflu, sem gefur yfirlit yfir framleiðslu allra sauðfjárafurða síðustu fimm árin. Hins vegar var slátrað færra fullorðnu fé í sláturhúsum en árið áður. Síðan 1953, er slátrun var einna minnst, hefur sláturfénu, er til sláturhúsa var rekið, fjölgað um 306.523 eða nærri því um 133%, en kjötmagnið hefur aukizt um 4.782,6 tonn. Meðalfallþungi dilka á öllu landinu reyndist vera 15,04 kg, sem er mesti þungi, síðan farið var að safna þessum skýrslum árið 1934. Við tölurnar um kjötframleiðslu þarf að bæta heimaslátrun, en kjöt af heimaslátruðu er talið hafa numið 1.700 tonnum. Alls hafa þá um 10.000 tonn af kindakjöti fallið til á árinu. Þar að auki er slátur, sem reikna má sem kjöt (hausar, lifur, hjörtu og nýru), um 2 kg af hverri slátraðri kind eða alls um 1.250 tonn. Kindakjöt og slátur, sem reikna má sem kjöt, hefur þannig orðið um 11.250 tonn. Í sambandi við 1. töflu má geta þess, að skipting heimaslátraðs fjár í dilka og fullorðið fé er ónákvæm og að heimaslátraðir dilkar eru reiknaðir jafn þungir að meðaltali og dilkar, sem slátrað var í sláturhúsum, en það er líklega fullríflega áætlað.

Mjólkurafurðir. Innvegin mjólk í mjólkurbú var 66.387 tonn á árinu 1957 eða 12%

meiri en árið áður. (VIII. tafla aftast í heftinu sýnir framleiðslu mjólkurvara.) Hlutfallsleg aukning mjólkurframleiðslunnar var svipuð um allt land, þó mun hún hafa verið einna mest í Þingeyjarsýslum, þar sem hún var 17,8%. Á framleiðslu mjólkurafurða varð sú breyting helzt á árinu, að smjörframleiðsla og framleiðsla á mjólkurostum jókst verulega frá árinu á undan, og var til þeirrar framleiðsluaukningar varið þeirri mjólk, er telja má umfram neyzluþörf þjóðarinnar sjálfrar á árinu. Þessi framleiðsluaukning kom síðan fram sem aukning birgða eða var seld úr landi. Auk þeirrar mjólkur, er innvegin var til mjólkurbúanna á árinu, hafa verið seld utan búanna og tekin til heimaneyzlu rúmlega 30 millj. kg mjólkur. Öll mjólkurframleiðslan á árinu hefur þannig verið um 96,5 millj. kg.

Garðrækt og kornrækt. Garðrækt gekk betur á árinu en þrjú undanfarin ár. Kartöfluuppskeran er áætluð rúmlega 100 þús. tunnur eða svipuð og hún varð árið 1954.

Uppskera gulrófna er áætluð 10.000 tunnur.

Uppskera af tómötum nam 250 tonnum, sem er um 16% meira en árið áður, og af gúrkum 90 tonnum (84 tonnum árið áður).

Uppskera blómkáls var nokkru meiri en árið áður eða 44 þús. hausar (38 þús. hausar árið áður), en uppskera hvítkáls nokkru minni eða 100 tonn (112 tonn árið áður).

Gulrótauppskeran var um 9% meiri en árið áður eða 70 tonn. Loks var framleiðsla salats um 100 þús. hausar, sem er um 72% meira en árið áður.

Á Sámsstöðum nam uppskeran 110 tunnum af byggi, 80 tunnum af höfrum og 800 kg af grasfræi. Uppskeran var mun meiri en undanfarin ár, bæði vegna betri sprettu og þess, að meira land var lagt undir kornrækt en áður.

Aðrar landbúnaðarafurðir. Upplýsingar um framleiðslu annarra landbúnaðarafurða eru ekki nákvæmar, en samkvæmt áætlun nam framleiðsla ársins 1957 af nautakjöti um 1.660 tonnum, af hrossakjöti um 1.800 tonnum og af svína-, geita- og alifuglakjöti um 500 tonnum.

Eggjaframleiðslan árið 1957 er áætluð 1.200 tonn, og talið er, að alifuglum hafi fjölgað allmikið á árinu og tala þeirra í árslok 1957 hafi numið 140—150 þúsundum, þar af voru um 100 gæsir, nokkur hundruð andir og afgangurinn hænsni.

Sauðfjárstofninn í árslok og kjötframleiðsla í tonnum 1945—1957.

2. tafla. Ræktunarframkvæmdir 1953—1957.

	Jarðvinnsla			Skurðgröftur		
Ár	*Nýrækt*	*Túnasléttur ha*	*Matjurtagarðar ha*	*Lengd í kílómetrum*	*Rúmmál í þús. m³*	*Kostnaður í þús. kr.*
1953	2.918	442	138	720,9	3.037,7	9.426,6
1954	2.545	1.050	39	806,6	3.436,8	11.008,3
1955	2.422	739	26	870,7	3.096,5	10.292,4
1956	3.386	83	20	947,6	4.179,1	15.221,3
1957	3.570	139	23	941,8	4.193,9	16.658,0

Fjárfesting í landbúnaði.

Fjárfesting í landbúnaði varð heldur meiri árið 1957 en árið áður í krónutölu eða 243 millj. kr. á móti 229 millj. kr. (Byggingar íbúðarhúsa í sveitum eru ekki taldar með né heldur raforkuframkvæmdir þar.) Ef tillit er tekið til hækkunar byggingarvísitölu, reynist raunveruleg fjárfesting í landbúnaði hins vegar aðeins minni árið 1957 en árið áður. Byggingar útihúsa og vinnsluvera landbúnaðarafurða urðu allmiklu meiri en áður, hins vegar minnkaði fjárfesting í vélbúnaði um ca. 25%. Aðrir liðir fjárfestingarinnar voru svipaðir bæði árin.

Jarðrækt. Árferði var mjög hagstætt til vinnu við jarðabætur. Kuldakast á Norðurlandi í júníbyrjun var þó nokkuð til tafa, en þær tafir urðu þó minni en oftast eru þar. Jarðklaki var lítill, vorið og sumarið þurrviðrasamt. Stórvirkum jarðvinnsluvélum hafði heldur fjölgað frá næsta ári á undan, og bilanir og tafir við vélar voru í minna lagi sökum hagstæðrar veðráttu. Skurðgröftur var svipaður og árið áður, eins og sjá má á 2. töflu, en nýrækt nokkru meiri, en þar eru með taldar framkvæmdir á vegum Landnáms ríkisins.

Á árinu voru 49 skurðgröfur í notkun í þágu landbúnaðarins, 33 á vegum Vélasjóðs, 11 hjá ræktunarsamböndum, 4 hjá Landnámi ríkisins og 1 í einstaklingseign.

Alls samþykkti Nýbýlastjórn ríkisins stofnun 59 nýbýla á árinu og endurbyggð á 13 eyðibýlum, og er það allt samkvæmt umsóknum manna, er hyggjast reisa nýbýlin eða endurreisa eyðibýlin.

Framkvæmdir Landnáms ríkisins voru allmiklu meiri en árið áður. Þriðja tafla sýnir, hve miklu kostnaður við þær hefur numið frá upphafi.

Útgjöld ríkissjóðs vegna jarðræktarlaganna námu alls 20,7 millj. kr. á árinu 1957 vegna jarðabóta, sem mældar voru árið áður.

Búvélaeign. Nokkru minna var flutt inn af búvélum árið 1957 en árið áður. Talið er, að innflutningsverð (cif-verð) þeirra hafi alls numið um 21 millj. kr., en um 28 millj. kr. árið áður, þannig að innflutningurinn hafi orðið um 25% minni en þá. Fjórða tafla sýnir innflutninginn árið 1957, en

3. tafla.
Kostnaður við Landnám ríkisins.

	1947—1956 þús. kr.	*1957 þús. kr.*	*Samtals þús. kr.*
Ölfus	1.669	102	1.771
Hvolsvöllur	393	5	398
Þinganes	1.110	106	1.216
Víðimýri	1.478	115	1.593
Skinnastaðir	994	2	996
Reykhólar	881	106	987
Ljósavatnshreppur	672	135	807
Auðkúla	396	129	525
Fljótsdalshérað	1.222	829	2.051
Álftaneshreppur	756	593	1.349
Kaldrananes	140	121	261
Svartárdalur	136	152	288
Samtals	9.847	2.395	12.242

4. tafla. Búvélaeign landsmanna.

	Í árslok 1956	Innflutt 1957	Samtals
Vélknúin tæki:			
Beltadráttarvélar	281	5	286
Hjóladráttarvélar	3945	390	4335
Garðadráttarvélar	138	14	152
Skurðgröfur	50	—	50
Verkfæri við dráttarvélar:			
Plógar	1176	35	1211
Herfi	712	32	744
Plógherfi	53	5	58
Sláttuvélar	3722	389	4111
Jeppasláttuvélar	140	—	140
Vagnsláttuvélar	20	—	20
Snúningsvélar	860	12	872
Rakstrarvélar	93	22	115.
Múgavélar	992	532	1524
Heyhleðsluvélar	154	16	170
Mykjudreifarar	348	6	354
Áburðardreifarar	523	202	725
Kartöflusetjarar	40	—	40
Kartöfluupptökuvélar	77	—	77
Jarðvegstætarar	57	55	112
Ávinnsluherfi	249	—	249
Ámoksturstæki	231	175	406
Heygreipar	—	50	50
Hestaverkfæri:			
Plógar	1146	—	1146
Herfi	1488	—	1488
Áburðardreifarar	1296	11	1307
Rakstrarvélar	3877	39	3916
Snúningsvélar	1819	—	1819
Múgavélar	496	—	496
Önnur tæki:			
Kartöfluflokkunarvélar	125	—	125
Úðarar	717	—	717
Duftdreifarar	552	—	552
Mjaltavélar	872	36	908
Saxblásarar	68	9	77
Heyblásarar	89	72	161

5. tafla. Bústofn samkvæmt búnaðarskýrslum í árslok 1953—1957.

	Sauðfé	Nautgripir	Hross
1953	544.378	45.384	38.072
1954	635.080	47.328	37.186
1955	657.294	45.499	35.172
1956	706.291	47.509	33.928
1957	(766.000)	(49.300)	(33.300)

Ath. Svigatölur eru að nokkru áætlaðar.

tölurnar um heildarbúvélaeign bænda eru ekki nákvæmar, þar sem engin könnun hefur verið á henni gerð síðan árið 1947. Innflutningi búvéla hefur síðan verið bætt við búvélaeignina 1947, en aðeins verið hægt að áætla lauslega, hve mikið hefur verið tekið úr notkun árlega af hinum ýmsu vélum. Árið 1957 voru fluttir inn 200 rússneskir jeppar til landbúnaðarstarfa, en 269 árið áður.

Bústofn. Tala búfjár er sýnd á 5. töflu. Þar sést, að sauðfénu hefur fjölgað um 60 þúsund á árinu 1957, sem er svipuð aukning og árið áður. Nautgripum fjölgaði um 1.800, þar af fjölgaði kúm um 1 þúsund, og voru þær taldar vera um 35 þúsund í árslok. Hrossum hélt áfram að fækka á árinu.

Byggingar. Íbúðarhúsabyggingar í sveitum urðu svipaðar og árið áður, en um þær er rætt í kaflanum um húsbyggingar síðar í greininni. Áætlað er, að varið hafi verið 101,6 millj. kr. til byggingar útihúsa í sveitum á árinu eða allmiklu meira fé en árið áður. Lokið var við fjós yfir 2.203 kýr, fjárhús fyrir 38,3 þús. fjár, hlöður að rúmmáli 140 þús. teningsmetrar, áburðargeymslur 12 þús. teningsmetrar og önnur útihús 24 þús. teningsmetrar.

Útgerð og sjávarvöruiðnaður.

Heildaraflinn á árinu 1957 var 1,7% minni en árið áður eða 436.327 tonn á móti 443.695 tonnum árið 1956. Aflarýrnunin varð einkum á vetrarvertíðinni, enda þótt fleiri bátar væru þá gerðir út en árið 1956. Aflabresturinn á vertíðinni kom þó misjafnt niður. Afli netjabáta (þar með taldir línu- og netjabátar), sem reyndist tæplega 50% af vertíðarafla bátaflotans, var yfirleitt sæmilegur og í mörgum tilfellum ágætur, en afli þeirra báta, sem stunduðu eingöngu veiðar með línu, var langt fyrir neðan meðallag undanfarinna ára. Þrátt fyrir aflabrestinn á vetrarvertíðinni jókst heildarafli bátanna yfir árið um 4,1% vegna aukins síldarafla. Togaraaflinn varð hins vegar um 10,5% minni en árið áður.

Fiskveiðiflotinn var töluvert stærri og

hluti hvers skips í aflanum því minni. Skortur var á sjómönnum og landvinnufólki, og átti það þátt í erfiðri afkomu útvegsins.

Þátttaka í útgerð. Á 6. töflu sést fjöldi skipa og sjómanna, er þátt tóku í veiðum í mánuði hverjum árið 1957. Meðalskipafjöldi við veiðar hvern mánuð var 511, sem er allmikil aukning frá árinu áður, en þá var meðalskipafjöldinn 445. Á 7. töflu, sem sýnir skiptingu fiskiskipa eftir veiðiaðferðum, má sjá, að munurinn stafar fyrst og fremst af aukinni þátttöku í þorskveiðum með lóð og netum. Þátttaka varð einnig allmiklu meiri í sumarsíldveiðum fyrir Norðurland, og vertíðin hófst fyrr árið 1957 en árið áður. Fjöldi skipa við botnvörpuveiðar

6. tafla. Tala fiskiskipa og fiskimanna í hverjum mánuði 1957 og 1956.

	Tala skipa 1957						1956 samtals	
	Togarar	*Mótorb. yfir 12 tonn*	*Mótorb. undir 12 tonn*	*Opnir vélbátar*	*Samtals*	*Tala skipverja 1957 samtals*	*Tala skipa*	*Tala skipverja*
Janúar	38	242	17	11	308	3.932	213	3.080
Febrúar	39	342	25	20	426	4.973	412	5.002
Marz	41	406	37	85	569	5.750	497	5.459
Apríl	41	412	45	164	662	5.871	633	5.765
Maí	41	300	52	229	622	4.916	653	5.220
Júní	41	283	60	271	655	4.535	464	2.888
Júlí	37	363	54	235	689	5.161	545	4.106
Ágúst	41	360	52	194	647	5.047	576	4.412
September ..	41	275	53	149	518	3.794	451	3.408
Október	42	208	32	94	376	3.298	353	3.125
Nóvember ...	41	224	32	70	367	3.406	305	3.025
Desember ...	40	187	27	42	296	2.985	234	2.542

7. tafla. Veiðiaðferðir, stundaðar af fiskiskipum á öllu landinu í hverjum mánuði 1957 og 1956.

	Botnvörpuveiði í salt	*Botnvörpuveiði í ís*	*Þorskveiðar með lóð og netum*	*Dragnótaveiði*	*Síldveiðar m/ herpinót*	*Síldveiðar m/ reknetum*	*Ýmsar veiðar*	*Samtals 1957*	*Samtals 1956*
	Tala skipa	*Tala skipa*	*Tala skipa*	*Tala skipa*	*Tala skipa*	*Tala skipa*	*Tala skipa*	*Tala skipa*	*Tala skipa*
Janúar	2	36	267	–	–	–	3	308	213
Febrúar	6	33	377	–	–	–	10	426	412
Marz	13	34	502	–	–	–	20	569	497
Apríl	15	32	591	–	–	5	19	662	633
Maí	13	35	556	4	–	13	1	622	653
Júní	17	29	400	3	164	9	33	655	464
Júlí	10	23	353	5	234	28	36	689	545
Ágúst	6	31	304	6	196	86	18	647	576
September ...	4	39	264	9	–	191	11	518	451
Október	3	42	228	5	–	98	–	376	353
Nóvember	2	39	230	2	8	84	2	367	305
Desember	2	38	167	–	7	75	7	296	234

í ís varð aðeins meiri en árið áður, en hins vegar nokkru minni við botnvörpuveiðar í salt og dragnótaveiðar. Þátttaka í síldveiðum með reknetum varð svipuð bæði árin. Liðurinn ýmsar veiðar nær yfir loðnuveiði og rækju- og humarveiðar. Nokkur aukning varð á þessum veiðum árið 1957.

Aflabrögð. Eins og áður segir, má rekja lækkun heildaraflans til minni þorskafla, en hann minnkaði um 14,1% frá árinu áður, og var þorskurinn nú aðeins 46% af heildaraflanum á móti 53% árið áður. Ufsa- og lönguafli minnkaði einnig. Afli allra annarra fisktegunda jókst nokkuð og sumra mjög mikið, t. d. var kolaaflinn nær þrefalt meiri en árið áður og af öðrum flatfiski nær tvöfalt meiri. Mest munaði þó um aukningu síldaraflans, sem jókst um 17%, en síldaraflinn varð 27% af heildaraflanum 1957. Skiptingu aflans á fisktegundir má sjá á VI. töflu að aftan. Á 8. töflu má sjá skiptingu aflans eftir verkunaraðferðum síðastliðin fimm ár. Aðalbreytingin frá 1956—1957 var sú, að miklu minna af síldaraflanum var saltað, svo að bræðslusíldin rúmlega tvöfaldaðist.

Verkun aflans á þorskveiðum. Til frystingar fór 9,4% meira af fiski en árið áður eða 56,4% af heildaraflanum á móti 47,9% árið 1956. Allmiklu minna fiskmagn var saltað og hert árið 1956 en árið áður, og árið 1957 var enn mun minna verkað á þennan hátt en árið 1956.

Ísfiskur. Framleiðsla á ísuðum fiski til útflutnings var aðeins minni en árið áður, enda þótt söluferðir togara yrðu heldur fleiri en áður eða 99, eins og sést á 9. töflu, þar af 42 til Bretlands. Auk þess lönduðu tveir bátar ísfiski í Bretlandi á árinu.

Freðfisksframleiðslan. Framleiðsla freðfisks varð meiri en á nokkru öðru ári eða 55.649 lestir, 11,5% meiri en árið áður, eins og sjá má á 10. töflu, er sýnir sundurliðaða freðfisksframleiðslu 5 undanfarinna

8. *tafla. Hagnýting fiskaflans 1953—1957.*

	1953	*1954*	*1955*	*1956*	*1957*
	tonn	*tonn*	*tonn*	*tonn*	*tonn*
Ísfiskur	8.216	11.765	11.323	18.283	17.314
Fiskur til frystingar	105.905	179.450	170.254	164.368	179.855
Fiskur í herzlu	78.995	53.293	59.969	47.635	34.477
Fiskur og síld í niðursuðu	307	288	323	164	133
Fiskur til söltunar	95.149	86.164	106.734	100.781	77.667
Síld til söltunar	31.182	18.372	36.507	51.358	27.156
Síld til frystingar	11.243	7.406	10.997	12.909	12.024
Síld í verksmiðjur	27.093	21.815	4.933	36.198	78.315
Annar fiskur í verksmiðjur	1.435	6.048	5.419	8.486	5.958
Annað	3.145	2.927	2.493	3.514	3.428
Samtals	362.670	387.528	408.952	443.695	436.327

9. *tafla. Ísfisksframleiðsla 1953—1957.*

	Fjöldi söluferða			*Aflamagn í tonnum*		
	togarar	*bátar*	*samtals*	*togarafiskur*	*bátafiskur*	*samtals*
1953	38	—	38	8.216	—	8.216
1954	53	—	53	11.679	—	11.679
1955	47	2	49	11.240	182	11.422
1956	96	2	98	18.209	74	18.283
1957	99	2	101	17.223	41	17.314

10. *tafla. Freðfisksframleiðsla 1953—1957.*

	1953 tonn	1954 tonn	1955 tonn	1956 tonn	1957 tonn
Þorskflök	16.877	32.473	27.915	28.692	30.408
Ýsuflök	1.798	3.225	3.240	3.080	4.074
Ufsaflök	101	410	754	872	1.609
Lönguflök	29	60	21	68	150
Steinbítsflök	1.796	931	764	959	1.681
Karfaflök	9.291	14.749	20.096	13.960	15.677
Flatfiskur, flök og heilfrystur	199	350	293	868	1.951
Skata	1	—	2	28	47
Háfur	—	—	—	—	52
Samtals	30.092	52.198	53.085	48.527	55.649

ára. Framleiðslan árið 1957 hefur einkum aukizt á ýsu-, ufsa- og steinbítsflökum og ennfremur á flökuðum og heilfrystum flatfiski.

Saltfisksverkun. Framleiðsla saltfisks var mun minni en árið áður, en um 23% minna magn fór til söltunar en árið áður. Á 11. töflu má sjá framleiðslu bæði á verkuðum og óverkuðum saltfiski síðastliðin fimm ár. Á töflunni er öll framleiðslan einnig sýnd umreiknuð í óverkaðan fisk, og gefur það nokkra hugmynd um þróunina frá ári til árs, enda þótt slíkur umreikningur geti aldrei orðið mjög nákvæmur.

Harðfiskur. Harðfisksframleiðslan fór enn mjög minnkandi á árinu 1957, eins og sjá má á 12. töflu. Um 28% minna magn fór til herzlu en árið áður.

Mjöl og lýsi. Framleiðsla karfamjöls og karfalýsis var svipuð og árið áður. Framleiðsla fiskimjöls og ufsamjöls var nokkru minni en árið áður og framleiðsla ufsalýsis lítil sem engin, þar sem lýsinu mun hafa verið blandað saman við aðrar lýsistegundir. Framleiðsla fiskimjöls, karfamjöls og ufsamjöls er sýnd á 13. töflu, en karfa- og ufsalýsis á 14. töflu.

Þorskalýsisframleiðslan varð nokkru

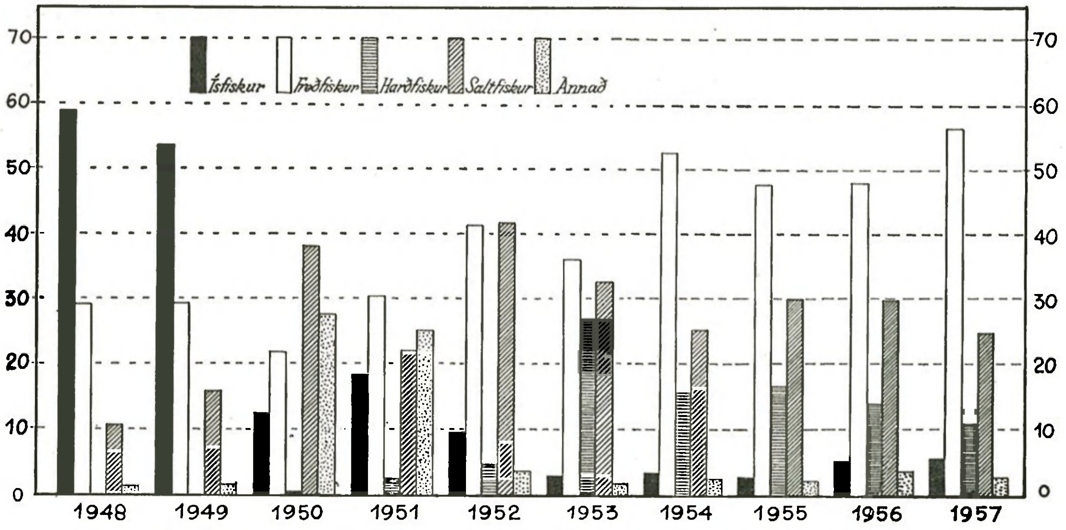

Hlutfallsleg skipting aflans eftir verkun á öðrum veiðum en síldveiðum.

11. tafla.
Saltfisksframleiðsla 1953—1957.

	Fullverkaður fiskur tonn	Óverkaður fiskur tonn	Heildarframleiðsla, umreiknuð í óverkaðan fisk tonn
1953	9.537	26.306	47.403
1954	6.713	25.383	38.556
1955	7.953	34.180	48.700
1956	7.980	31.130	44.960
1957	5.002	26.027	34.950

12. tafla.
Harðfisksframleiðsla 1953—1957.

	Móttekinn fiskur tonn	Áætluð framleiðsla tonn
1953	78.995	13.420
1954	53.293	9.060
1955	59.969	10.500
1956	47.635	8.300
1957	34.477	6.033

13. tafla. Framleiðsla fiskimjöls, karfamjöls og ufsamjöls 1953—1957.

	Fiskimjöl tonn	Karfamjöl tonn	Ufsamjöl tonn	Samt. tonn
1953	15.153	5.356	52	20.561
1954	22.235	8.978	272	31.485
1955	20.347	12.643	74	33.064
1956	21.591	10.431	381	32.403
1957	19.833	10.154	299	30.286

14. tafla.
Framleiðsla karfa- og ufsalýsis 1953—1957.

	Karfalýsi tonn	Ufsalýsi tonn	Samt. tonn
1953	1.871	9	1.880
1954	2.752	76	2.828
1955	4.015	6	4.021
1956	2.833	93	3.197
1957	2.893	5	2.898

minni en árið áður, eins og 15. tafla sýnir. Taflan sýnir ennfremur framleiðslu kaldhreinsunarstöðva undanfarin fimm ár. Framleiðsla kaldhreinsaðs meðalalýsis varð nokkru meiri árið 1957 en árið áður, eins og sjá má á töflunni.

Síldveiðar. Vorið 1957 var í fyrsta skipti gert út til síldveiða í reknet sunnan lands í nokkrum mæli á þeim árstíma. Veiðin gekk allvel, og bárust á land röskar 3.100 lestir, og var 2.461 lest fryst til útflutnings, en afgangurinn fór í bræðslu. Veiðitímabilið var frá aprillokum og fram í byrjun júní.

Þátttaka í sumarsíldveiðunum fyrir Norðurlandi var mun meiri en nokkru sinni áður. Alls tóku 234 skip þátt í veiðunum, þar af veiddu 215 með hringnót, 15 bátar með herpinót og 4 togarar einnig með herpinót. Fyrstu íslenzku skipin komust í síld um 20. júní. Enda þótt allt kapp væri lagt á söltun, var árangurinn ekki í samræmi við erfiðið, enda var síldin lengst af mjög blönduð millisíld og horaðri en venjulegt er um Norðurlandssíld. Verksmiðjurnar fengu mun meira magn til vinnslu að þessu sinni en um margra ára bil, en sökum þess, hve síldin var horuð, varð nýting ekki góð og lýsismagnið tiltölulega lítið. Um 20. júlí hófst síldveiði með reknetum fyrir Norðurlandi, og munu um 70 bátar hafa tekið þátt í þessum veiðum, þegar flest var. Veiðarnar stóðu fram í september.

Haustsíldveiðar í reknet sunnan lands og vestan hófust skömmu eftir mánaðamótin júlí/ágúst. Aflinn var sæmilegur fyrst í stað, en tregaðist skjótt, og má segja, að um ördeyðu hafi verið að ræða í september, október og fram í miðjan nóvember, að afli tók að glæðast á ný. Vertíðin stóð fram undir jól.

Á 16. töflu eru tölur, er sýna þátttöku í sumarsíldveiðum og afla síðustu fimm árin, en verkun síldaraflans á sama tíma er sýnd á 17. töflu.

Hvalveiðar. Hvalveiðarnar frá Hvalfirði voru stundaðar á 4 bátum eins og undanfarin ár, og gengu þær mjög vel. Alls veiddust 517 hvalir á móti 440 árið áður. Á 18.

15. tafla. Þorskalýsisframleiðsla 1953—1957.

		1953	1954	1955	1956	1957
Lýsisframleiðsla	tonn	11.378	10.404	10.778	11.016	9.321
Framleiðsla kaldhreinsunarstöðva:						
Kaldhreinsað meðalalýsi	tonn	1.393	1.766	1.925	1.126	1.672
Ókaldhreinsað lýsi	tonn	9.346	8.258	9.031	9.460	6.483
Annað lýsi	tonn	30	—	23	—	—
Tylgi og harðfeiti	tonn	577	590	575	512	476

16. tafla. Þátttaka í sumarsíldveiðum og meðalafli 1953—1957.

	1953	1954	1955	1956	1957
Tala skipa	163	189	132	187	234
Heildarrúmlestatala, brúttó	14.767	16.329	9.624	14.380	18.592
Tala skipverja	2.099	2.330	1.521	2.090	2.653
Tala nóta	176	189	132	187	234
Heildarafli í málum	281.525	184.904	205.141	507.232	682.690
Meðalafli á skip í málum	1.727	978	1.554	2.712	2.913

17. tafla. Síldarmóttaka og framleiðsla síldarafurða 1953—1957.

	Bræðslusíld			Síldarsöltun			
	Móttekin bræðslu-síld mál	Framleitt síldar-lýsi tonn	Framleitt síldar-mjöl tonn	Norður-lands-síld tunnur	Suður-lands-síld tunnur	Síldar-söltun samtals tunnur	Fryst síld tonn
1953	200.698	4.960	5.453	174.564	56.410	230.974	11.268
1954	155.547	3.825	3.883	61.672	78.358	140.030	7.304
1955	32.762	1.774	2.012	177.474	88.448	265.922	10.129
1956	268.133	8.514	7.485	264.124	116.319	380.443	12.909
1957	580.111	11.279	13.579	150.869	50.282	201.151	12.024

töflu er yfirlit yfir aflamagn og framleiðslu hvalafurða síðustu fimm árin. Af hvalkjötinu fór 51 tonn til manneldis innan lands, en kjötið er annars að mestu leyti selt sem dýrafóður til útlanda. Hvalmjölið er hins vegar aðallega selt á innanlandsmarkaði.

Fjárfesting í útgerð. Auk kostnaðar við aukningu bátaflotans, sem frá verður skýrt hér á eftir, hefur um 37,7 millj. kr. verið varið á árinu 1957 til atvinnufyrirtækja, sem vinna í þágu sjávarútvegsins, þar af um 18 millj. kr. til byggingar hraðfrystihúsa, en það er um 5 millj. kr. minna en árið áður. Lokið var við að byggja fiskhús í kaupstöðum og kauptúnum að rúmmáli 44.262 þús. m^3 á árinu og hraðfrystihús að rúmmáli 14.681 þús. m^3.

Aukning skipastólsins.

Skipasmíðar. Starfsemi skipasmíðastöðva dróst allmikið saman á árinu 1957, eins og sjá má á 19. töflu, er sýnir smíði þilfarsskipa innan lands síðustu þrjú árin. Skipin eru talin fullsmíðuð, þegar þeim hefur verið hleypt af stokkunum, eins og gert er í skipaskrá. Samdráttur skipasmíðanna innan lands verður einkum ljós af því, að í árs-

18. tafla.
Hvalveiðar og hvalafurðir 1953—1957.

	1953	1954	1955	1956	1957
Aflamagn:					
Langreyðar	207	177	236	265	348
Steypireyðar ...	5	9	10	8	10
Sandreyðar	70	93	134	72	78
Hnúfubakar	2	1	—	—	—
Búrhvalir	48	54	20	95	81
Samtals	332	334	400	440	517
Framleiðsla í tonnum:					
Hvallýsi	1.274	1.294	2.062	1.950	2.335
Búrhvalslýsi ...	448	492	187	965	861
Hvalkjöt.	1.737	1.438	1.898	3.020	3.207
Rengi	103	128	126	72	110
Hvalmjöl	605	882	1.063	1.021	1.505

19. tafla. Smíði skipa og báta innan lands 1955, 1956 og 1957.

	Tala skipa	Rúmlestir brúttó
Skip smíðuð 1955	21	621
Skip smíðuð 1956	18	732
Skip smíðuð 1957	15	428
Skip í smíðum í árslok 1958	8	611
Skip í smíðum í árslok 1957	5	215

lok 1957 er rúmlestatala skipa í smíðum aðeins þriðjungur þess, sem var í árslok 1956, sbr. 19. töflu.

Fiskiskipaflotinn. Einn nýr togari bættist í togaraflotann á árinu 1957; var það togarinn Gerpir, sem er 804 rúmlestir að stærð og eign Bæjarútgerðar Neskaupstaðar. Einn togari var felldur niður af skipaskrá; var það togarinn Goðanes, sem strandaði við Færeyjar 3. janúar. Nokkur aukning varð á bátaflotanum á árinu. Af nýsmíðuðum innlendum bátum voru 15 teknir á skipaskrá, að rúmlestatölu 428 rúmlestir samtals, en fjórum þeirra var hleypt af stokkunum á árinu 1956. Auk þess voru 16 bátar smíðaðir erlendis teknir á skipaskrá, þar af 5 smíðaðir í Danmörku, 2 í Svíþjóð, 7 stálbátar í Þýzkalandi og 2 bátar í Noregi, annar úr eik, hinn úr stáli. Eftirfarandi yfirlit sýnir breytinguna á bátaflotanum á árinu 1957:

	Rúmlestatala
Smíði innan lands (teknir á skipaskrá)	428
Innfluttir bátar	1.204
Viðbót samtals	1.632
Útstrikað af skipaskrá	739
Nettóaukning	893

Auk fiskibátanna bættist í flotann nýr björgunarbátur, Gísli J. Johnsen, sem er 18 rúmlestir að stærð og eign Slysavarnafélags Íslands.

Farskipastóllinn. Aðeins eitt nýtt skip bættist í farskipaflotann á árinu; var það flutningaskipið Askja. Skipið var smíðað í Sölvesborg í Svíþjóð. Það er 500 rúmlestir að stærð og er eign Eimskipafélags Reykjavíkur. Eitt farskip, vöruflutningaskipið Brúarfoss (1.579 rúmlestir), var selt úr landi.

Iðnaðarframleiðsla.

Hagstofa Íslands hefur tekið að sér að safna upplýsingum frá fyrirtækjum um iðnaðarframleiðslu þeirra á árinu 1957. Þeirri skýrslusöfnun er ekki lokið, þannig að ekki er unnt að skýra frá niðurstöðum hennar hér, heldur verður það gert í næsta hefti Fjármálatíðinda. Í grein þessari hefur þegar verið skýrt nokkuð frá sjávarvöruiðnaði og skipasmíðum, og síðar í greininni verður sagt frá byggingarframkvæmdum og framkvæmdum í raforkumálum.

Framleiðsla innlendra tollvörutegunda er sýnd á 20. töflu. Framleiðslan hefur yfirleitt farið vaxandi á undanförnum árum. Árið 1957 er þó undantekning að þessu leyti, því að framleiðslan varð þá nokkru minni en árið áður, eins og taflan ber með sér.

Áburðarverksmiðjan h.f. framleiddi 19.970 tonn af köfnunarefnisáburði, 128 tonn af ammoníaki og 7.380 kg af saltpétursssýru á árinu 1957. Miðað við söluverð innan lands var heildarverðmæti framleiðslu ársins 39,7 millj. kr., en 2.000 tonn

20. tafla. Framleiðsla á innlendum tollvörutegundum 1953—1957.

		1953	1954	1955	1956	1957
Maltöl	lítrar	506.342	684.927	719.791	906.984	848.159
Annað óáfengt öl	lítrar	620.479	648.947	557.623	928.512	629.019
Áfengt öl	lítrar	—	1.302	5.779	11.417	8.669
Ávaxtasafi	lítrar	15.457	24.321	29.220	35.870	27.847
Gosdrykkir	lítrar	1.595.943	1.978.268	2.160.406	2.713.969	2.699.084
Sódavatn	lítrar	76.670	114.308	119.967	151.950	131.188
Kaffibætir	kg	216.257	191.661	176.712	177.355	165.487
Suðusúkkulaði	kg	79.743	93.073	84.392	83.232	83.109
Átsúkkulaði	kg	103.448	136.287	129.538	105.834	95.409
Brjóstsykur	kg	86.783	99.245	101.660	114.693	99.034
Konfekt	kg	96.546	112.406	130.357	152.255	146.551
Karamellur	kg	65.332	82.121	86.133	93.589	69.884
Lakkrís	kg	25.952	29.411	33.310	42.560	36.167

af köfnunarefnisáburði voru seld úr landi fyrir nokkru lægra verð á tonn en innan lands. Framleiðsla Áburðarverksmiðjunnar varð heldur minni en árið 1956, þar sem verksmiðjan fékk minna rafmagn en áður vegna vaxandi orkunotkunar annars staðar.

Raforkumál.

Raforkuvinnsla hefur farið jafnt og þétt vaxandi undanfarin ár, eins og 21. tafla sýnir. Lítil aukning hefur þó orðið á uppsettu vélaafli í almenningsorkuverum síðan 1953, er lokið var við nýjar virkjanir við Sog og Laxá.

Eftirfarandi tölur sýna tekjur af raforkusölu beint til neytenda síðastliðin fimm ár í millj. kr., þannig að heildsölutekjur eru þó ekki tvítaldar:

1953	66,6
1954	77,4
1955	96,7
1956	108,0
1957	120,8

21. tafla. Orkuvinnsla allra almenningsrafveitna á landinu 1953—1957 í milljónum kílówattstunda.

	Vatnsaflsstöðvar	Gufuaflsstöðvar	Dísilstöðvar	Samtals
1953	197	22	10	229
1954	327	1	11	339
1955	379	0	12	391
1956	405	0	12	417
1957	414	0	13	427

Raforkuframkvæmdir. Fjárfesting vegna raforkuframkvæmda stórjókst á árinu. Áætlað er, að hún hafi numið um 135 millj. kr. árið 1957, en um 90 millj. kr. árið áður.

Kostnaður við framkvæmdir á vegum rafmagnsveitna ríkisins nam 74 millj. kr. og héraðsrafveitna ríkisins 27 millj. kr. Helztu framkvæmdir voru þessar: Á Vestfjörðum var fullgert stöðvarhús við Mjólkárvirkjun og byggður hluti af stíflu og þrýstivatnspípu. Við Reiðhjallavirkjun var lokið við pípu og meginhluta stíflu. Strengdur var vír á staura frá Mjólkárvirkjun til Þingeyrar, frá Hrafnseyri til Tjaldaness, frá Bíldudal um Tálknafjörð til Patreksfjarðar og frá Reiðhjallavirkjun til Bolungarvíkur, en staurarnir voru reistir árið áður. Á Austfjörðum var fullgert stöðvarhús við Grímsá og haldið áfram við byggingu stíflu. Strengdur var vír á staura frá Grimsárvirkjun til Egilsstaða, frá Egilsstöðum til Eiða, frá Egilsstöðum til Eskifjarðar og frá Eskifirði til Neskaupstaðar, en staurarnir höfðu einnig verið reistir árið 1956. Á Seyðisfirði var sett upp og tekin í notkun ný dísilvél, 320 kw.

Á árinu 1957 fékk 261 býli rafmagn frá héraðsveitunum, og í árslok höfðu alls 1.468

býli fengið rafmagn frá þeim, og á öllu landinu hafði 2.741 býli rafmagn, ýmist frá almenningsrafveitum eða einkarafstöðvum.

Auk þeirra framkvæmda, sem þegar hafa verið nefndar, var lagður 3,6 km sæstrengur yfir Steingrímsfjörð sem hluti af Drangsneslínu.

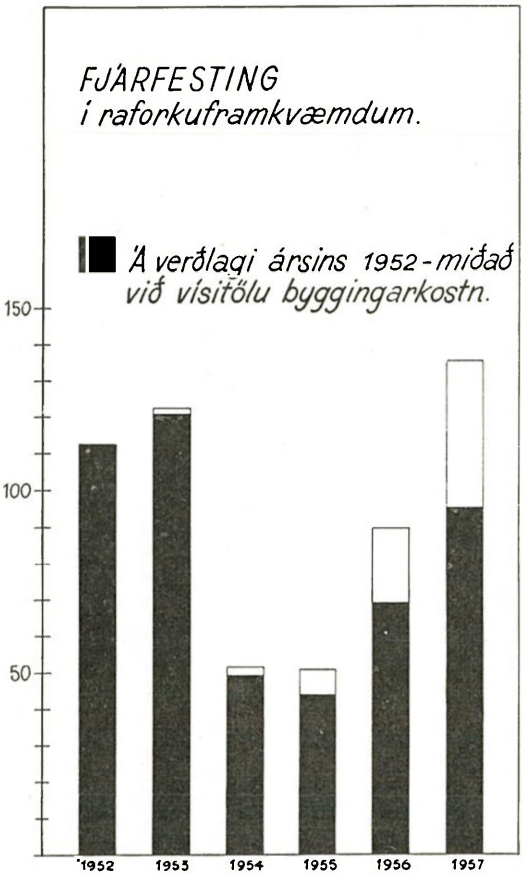

Helztu framkvæmdir á vegum bæjar- og sveitarfélaga var bygging spennistöðvar í Hafnarfirði og stækkun spennistöðvar á Patreksfirði. Auk þess voru svo venjulegar árlegar aukningar dreifikerfa rafveitnanna, sem voru langmestar í Reykjavik, en þar nam kostnaðurinn rúmlega 11 millj. kr., og á Akureyri rúmlega 2 millj. kr.

Uppsett heildarafl allra orkustöðva landsins, sem selja rafmagn til almenningsþarfa, er sýnt á 22. töflu.

22. tafla. Uppsett vélaafl í almenningsorkuverum í þús. kw.

	Vatns-aflsstöðvar	Gufu-aflsstöðvar	Dísilstöðvar	Samtals
1953	70,7	7,5	6,5	84,7
1954	73,1	7,5	6,6	87,2
1955	73,1	7,5	6,8	87,4
1956	73,1	7,5	7,8	88,4
1957	73,1	7,5	8,3	88,9

Opinberar framkvæmdir.

Byggingarframkvæmdir ríkisins. Byggingarframkvæmdir ríkisins jukust um 24% árið 1957 miðað við árið á undan, en aukningin er þó að nokkru leyti afleiðing hækkaðs byggingarkostnaðar, en hann er talinn hafa hækkað um 9% frá 1956—1957. Aukning byggingarframkvæmdanna kom nær eingöngu fram í auknum skólabyggingum, en kostnaður við þær varð nær helmingi meiri árið 1957 en árið 1956.

Hér fer á eftir yfirlit yfir þær byggingar á vegum ríkisins, sem voru í smíðum á árinu 1957, flokkaðar eftir tegundum og tilgreindur heildarkostnaður við framkvæmdir á árinu (í þús. kr.).

Sjúkrahús	21.203
Skólar	36.007
Félagsheimili	10.361
Póstur og sími	2.070
Aðrar opinberar byggingar	18.925
	88.566

Athuga ber, að ríkissjóður greiðir ekki nema hluta af kostnaðinum við margar af þessum byggingarframkvæmdum, þótt þær séu taldar hér til byggingarframkvæmda ríkisins. Sem dæmi má nefna byggingar skólahúsa. Framlag ríkisins til þeirra er stundum ekki greitt fyrr en löngu eftir, að þeim er að fullu lokið.

Sementsverksmiðjan. Byggingu sementsverksmiðjunnar miðaði vel áfram á árinu. Lokið var byggingu stjórnbyggingar og ofnhúss, og bygging efnageymslu var komin langt á leið í árslok. Lokið var smíði olíu-

geymis, og leðjugeymir og sementsgeymir voru fullsteyptir, ennfremur reykháfur. Byrjað var á byggingu pökkunarstöðvar. Sprengingar til undirbúnings líparítnámi í Hvalfirði voru komnar töluvert áleiðis í árslokin. Verkfræðilegum undirbúningi var að mestu lokið, og uppsetning véla var komin vel á veg í árslok. Til þessara framkvæmda var á árinu 1957 varið 47,5 millj. kr., en þar af var um helmingi varið til kaupa á vélum, og voru þær greiddar með láni, sem tekið hafði verið í Danmörku. Að öðru leyti var fjármagn fengið til verksmiðjunnar með bráðabirgðaláni úr ríkissjóði, sem endurgreiðist með erlendum lánum.

Vegagerð. Útgjöld til vegagerðar og viðhalds á árinu 1957 á vegum Vegagerðar ríkissjóðs urðu aðeins hærri en árið áður. Lokið var smíði tveggja stórbrúa á árinu, og var önnur þeirra á Hvítá hjá Iðu í Biskupstungum, en hin á Jökulsá í Axarfirði. Eftirfarandi yfirlit sýnir útgjöld Vegagerðarinnar síðastliðin þrjú ár í millj. kr.:

	1955	*1956*	*1957*
Til nýrra akvega	12,4	17,8	19,1
Til nýrra brúa	11,5	17,3	16,6
Til viðhalds þjóðvega	27,5	34,2	35,9
Til sýsluvega	2,1	2,5	2,7
Til endurbóta gamalla stórbrúa	1,5	1,5	1,5
Ýmis kostnaður og orlofsfé	5,5	6,3	6,8
Samtals	60,0	79,6	82,6

Í liðnum ýmis kostnaður og orlofsfé er innifalið framlag til fjallvega, sem nam 0,9 millj. kr. á árinu 1957. Tala unninna dagsverka við vega- og brúagerð var tæplega 124 þús. miðað við 10 stunda vinnudag, en um 125 þús. árið áður.

Hafnargerð. Kostnaður við hafnarframkvæmdir nam 39,3 millj. kr. á árinu 1957 eða sömu upphæð og árið áður. Þar af nam kostnaður við framkvæmdir á vegum vita- og hafnarmálastjórnarinnar 33.109 þús. kr. Framkvæmdir á vegum hennar voru mestar á eftirtöldum stöðum (þús. kr.): Akranes 10.000, Landshöfn í Keflavík og Njarðvík 2.000, Vestmannaeyjar 1.680, Patreksfjörður 1. 423, Akureyri 1.360, Suðureyri 1.200, Grafarnes í Grundarfirði 1.000, Hauganes 954, Ísafjörður 900 og Kópasker 900. Auk þess var kostnaður við hafnarframkvæmdir í Reykjavík 6.220 þús. kr.

Vatnsveitur. Ekki eru til neinar heildartölur um vatnsveituframkvæmdir á árinu 1957, en þær munu hafa numið a. m. k. um 4 millj. kr. Ríkissjóður ábyrgðist lán til vatnsveitugerðar að upphæð 3,0 millj. kr. Í Reykjavík nam kostnaður við vatnsveituframkvæmdir um 600 þús. kr.

Flugvallagerð. Fjárfesting í flugvallaframkvæmdum mun hafa numið um 7,2 millj. kr., en 4,2 millj. kr. árið áður. Framkvæmdir á Keflavíkurflugvelli eru að sjálfsögðu ekki meðtaldar. Kostnaður af viðhaldi flugvalla mun hafa numið um 4,0 millj. kr.

Framkvæmdir Reykjavíkurbæjar. Auk þeirra framkvæmda, er þegar hefur verið getið, nam ný fjárfesting á vegum Reykjavíkurbæjar um 75 millj. kr. á árinu 1957, sem er 18 millj. kr. meira en árið áður. Helztu framkvæmdir voru þessar ásamt kostnaði á árinu 1957 í millj. kr.: gatna- og holræsagerð 22,0, hitaveituframkvæmdir 16,2, bygging íbúðarhúsa 14,5, bæjarsjúkrahúss 6,7, sorpeyðingarstöðvar 4,1 og íþróttamannvirkja í Laugardal 2,0.

Húsbyggingar.

Innflutningsskrifstofan fylgist með byggingarframkvæmdum hér á landi. Hún fær upplýsingar sínar frá oddvitum og byggingarnefndum víðs vegar um landið og auk þess af umsóknum fjárfestingarleyfishafa. Skrifstofan gefur árlega út skýrslu um byggingarframkvæmdir í landinu, og er það, sem um þær er sagt í grein þessari, að mestu byggt á henni og öðrum upplýsingum frá skrifstofunni, en einnig að nokkru á þjóðhagsreikningum Framkvæmdabankans.

Heildarverðmæti húsbyggingarframkvæmda á árinu 1957 nam um 869 millj. kr., en um 812 millj. kr. árið áður. Hér er því um nokkra hækkun að ræða, en sé tekið tillit til hækkaðs byggingarkostnaðar, en hann hækkaði um 9% samkvæmt byggingar-

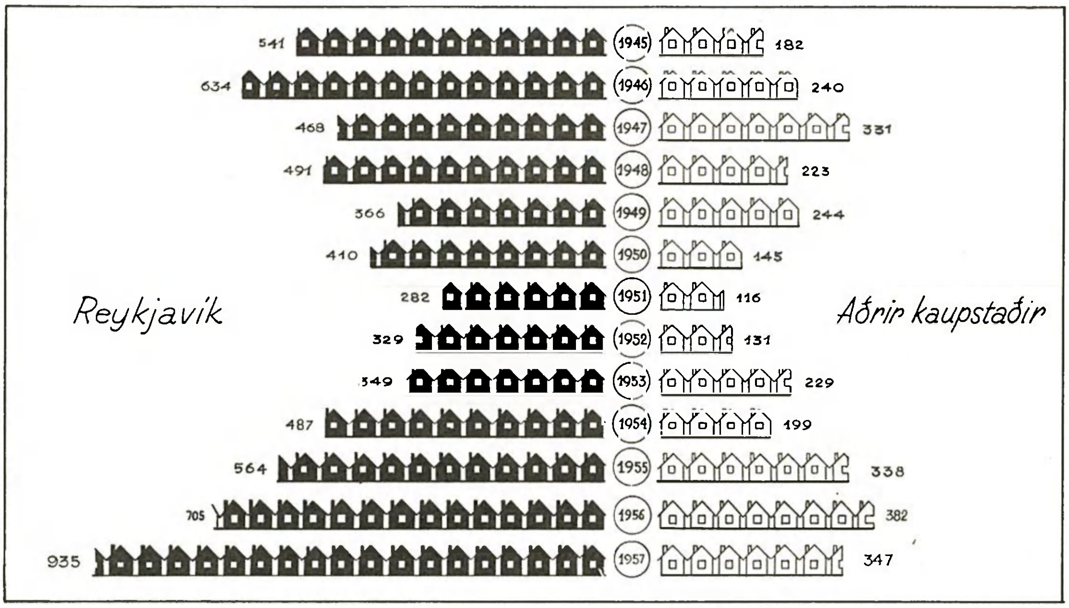

Fullgerðar íbúðir í Reykjavík og öðrum kaupstöðum.

vísitölu, kemur í ljós, að byggingarframkvæmdir hafa í heild orðið ívið minni árið 1957 en árið áður. Sundurliðun á tegundir framkvæmda er sýnd á 23. töflu.

23. tafla. Áætlað verðmæti húsbyggingarframkvæmda 1956 og 1957 í þús. kr.

	1956	*1957*
Útihús í sveitum	83.000	101.647
Framleiðsla	54.840	52.679
Iðnaður	14.104	23.148
Verzlun	32.658	39.337
Opinberar byggingar	71.547	88.566
Íbúðarhús	556.100	563.700
Alls	812.249	869.077

Verðmæti íbúðarhúsabygginga varð aðeins meira árið 1957 en árið áður. Séu framkvæmdirnar hins vegar bornar saman miðað við áætlaðan byggingarkostnað ársins 1954, kemur í ljós, að þær hafa minnkað um 8,6%. Aftur á móti jókst tala nýrra íbúða, sem lokið var við á árinu 1957, um 12,4% miðað við árið áður. Í árslok 1957 er talið, að 3.542 íbúðir hafi verið í smíðum, en 3.550 í ársbyrjun. Byrjað var á 1.610 íbúðum 1957, en 1.774 árið áður. Á móti fleiri fullgerðum íbúðum árið 1957 koma þannig færri, sem byrjað var á, heldur en árið áður. Hinn aukni fjöldi fullgerðra íbúða kom nær eingöngu fram í Reykjavík. Í kaupstöðum utan Reykjavíkur voru allmiklu færri íbúðir fullgerðar en árið áður, eins og eftirfarandi tölur sýna, sem er yfirlit yfir íbúðir, sem lokið var við í Reykjavík og öðrum kaupstöðum árin 1952—1957.

	1952	*1953*	*1954*	*1955*	*1956*	*1957*
Reykjavík	329	349	487	564	705	935
Aðrir kaupstaðir	131	229	199	338	389	347
Kaupstaðir samt.	460	578	686	902	1.094	1.282

Byggingarframkvæmdir í kaupstöðum, kauptúnum og sveitum árið 1957. Heildarbyggingarframkvæmdir í kaupstöðum, kauptúnum og sveitum eru sýndar á 24. töflu, en sundurliðun á einstaka kaupstaði

24. tafla. Byggingarframkvæmdir í kaupstöðum, kauptúnum og sveitum árið 1957.

	Íbúðarhús						
	Tala húsa						
	Steinhús	Timburhús	Samtals	Tala íbúða	Rúmmál m^3	Aðrar byggingar rúmmal m^3	Nýbyggingar samtals rúmmál m^3
Reykjavík	239	5	244	935	336.493	120.868	457.361
Kaupstaðir	225	5	230	347	124.477	60.336	184.813
Kauptún	124	17	141	185	64.934	63.040	127.974
Sveitir	130	7	137	151	60.289	335.603	395.892
Samtals	718	34	752	1.618	586.193	579.847	1.166.040

og kauptún er sýnd á 26. töflu. Með nýbyggingum eru taldar allar viðbætur við eldri hús, sem hafa rúmmálsaukningu í för með sér, og einnig nýjar íbúðir í slíkum viðbyggingum. Eins og sjá má á 24. töflu, nam heildarrúmmál þeirra íbúðarhúsa, sem lokið var við á árinu 1957, 586.193 m^3, og er það aukning um 13% frá árinu áður. Rúmmál annarra bygginga að sveitum frátöldum nam 244.244 m^3, sem er tæplega 13% minna en árið áður. Í sveitum var rúmmál annarra bygginga en íbúðarhúsa hins vegar um 21% meira en árið áður.

Sundurliðun á íbúðum eftir herbergjafjölda í Reykjavík, kaupstöðum og kauptúnum er sýnd á 25. töflu.

Sundurliðun annarra bygginga. Aðrar byggingar en íbúðarhús eru flokkaðar á 27. töflu. Eins og sjá má, ber mest á útihúsum í sveitum, fiskhúsum í kaupstöðum og kauptúnum og verzlunar- og skrifstofuhúsum í Reykjavík.

Þróun íbúðabygginga árin 1954—1957.

Eftirfarandi upplýsingar eru byggðar á

25. tafla. Flokkun íbúða eftir stærð.

		Herbergi auk eldhúss						
		1	2	3	4	5	6 eða fleiri	Samtals
Reykjavík	tala	4	125	215	361	165	65	935
	%	0,4	13,4	23,0	38,6	17,6	7,0	100,0
Kaupstaðir	tala	3	27	87	140	61	29	347
	%	0,9	7,8	25,1	40,3	17,6	8,3	100,0
Kauptún	tala	2	21	57	61	22	22	185
	%	1,1	11,3	30,8	33,0	11,9	11,9	100,0
Samtals	tala	9	173	359	562	248	116	1.467
	%	0,6	11,8	24,5	38,3	16,9	7,9	100,0

26. tafla. Nýbyggingar, sem lokið var við á árinu 1957 í kaupstöðum, kauptúnum og öðrum skipulagsskyldum stöðum.

	Tala íbúðar-húsa	*Tala íbúða*	*Rúmmál annarra bygginga m3*
I. Reykjavík	244	935	120.868
II Kaupstaðir:			
Akranes	9	13	3.544
Akureyri	34	46	9.567
Hafnarfjörður	40	78	5.258
Húsavík	—	—	—
Ísafjörður	2	4	1.058
Keflavík	29	52	6.346
Kópavogur	80	103	4.688
Neskaupstaður	1	2	500
Ólafsfjörður	—	—	—
Sauðárkrókur	8	9	6.450
Seyðisfjörður	2	2	4.000
Siglufjörður	—	2	200
Vestmannaeyjar	25	36	18.725
Samtals	230	347	60.336
III. Kauptún með 300 íbúa eða fleiri:			
Bildudalur	1	1	—
Blönduós	3	3	3.485
Bolungarvík	3	6	2.280
Borgarnes	2	2	3.970
Búðareyri	1	1	—
Búðir	2	3	—
Dalvík	5	5	—
Djúpivogur	—	—	—
Eskifjörður	4	5	200
Eyrarbakki	1	1	270
Flateyri	—	—	640
Grafarnes	1	1	5.750
Grindavík	8	12	7.889
Hellissandur	3	4	3.756
Hnífsdalur	1	1	—
Hofsós	2	2	1.602
Hólmavík	—	—	324
Hrísey	—	—	—
Hvammstangi	1	1	800
Hveragerði	6	6	700
Höfðakaupstaður	—	—	—
Höfn í Hornafirði	5	6	1.200
Njarðvíkur	7	10	—
Ólafsvík	5	10	7.500
Patreksfjörður	2	3	—
Raufarhöfn	7	7	10.000
Sandgerði	4	6	—
Selfoss	21	32	2.000
Seltjarnarnes	3	6	4.200
Stokkseyri	2	3	—
Stykkishólmur	1	2	2.581
Suðureyri	3	4	—
Vík í Mýrdal	3	3	—
Vopnafjörður	1	1	263
Þingeyri	—	—	—
Þórshöfn	2	2	—
Samtals	110	149	59.410
IV. Kauptún með færri en 300 íbúa:			
Bakkagerði	—	—	—
Bakkafjörður	—	—	—
Borðeyri	—	—	—
Breiðdalsvík	1	1	—
Búðardalur	—	—	1.000
Drangsnes	—	—	—
Egilsstaðir	—	—	1.200
Flatey á Breiðafirði	—	—	—
Garðahreppur	10	11	630
Garður á Reykjanesi	4	7	—
Grenivík	—	—	—
Hafnir á Reykjanesi	—	—	—
Hella á Rangárv.	3	3	—
Hjalteyri	—	—	—
Hvolsvöllur	—	—	—
Höfn, Bakkafirði	—	—	—
Kaldrananes	—	—	—
Kópasker	2	2	—
Mosfellssveit	4	4	—
Rif á Snæfellsnesi	—	—	—
Súðavík	1	1	—
Stöðvarfjörður	1	1	—
Vogar á Vatnsleysustr.	1	1	800
Þorlákshöfn	4	5	—
Samtals	31	36	3.630
I, II, III og IV samtals	615	1.618	579.847

byggingarskýrslu Innflutningsskrifstofunnar.

Samanburður á íbúðarhúsabyggingum árin 1954—1957 er sýndur á eftirfarandi yfirliti, þar sem gert er ráð fyrir, að framkvæmdir árið 1954 jafngildi tölunni 100:

	1954	*1955*	*1956*	*1957*
Sveitir	100	99	100	92
Kauptún	100	125	144	135
Kaupstaðir	100	132	132	117
Reykjavík	100	142	174	160

Framkvæmdir hafa alls staðar orðið minni árið 1957 en þær voru árið 1956, og

27. tafla. Nýbyggingar aðrar en íbúðarhús, sem fullgerðar voru árið 1957 í kaupstöðum, kauptúnum og sveitum.

	Reykjavík m^3	Kaupst. m^3	Kauptún m^3	Sveitir m^3	Samtals m^3
Skólar	—	6.537	—	3.380	9.917
Félagsheimili	2.173	—	—	4.745	6.918
Sjúkrahús	2.557	—	700	—	2.257
Kirkjur	—	—	800	2.300	3.100
Ýmsar opinberar byggingar	—	990	2.240	1.042	4.272
Verksmiðjur og verkstæði	46.490	11.174	4.920	1.655	64.239
Verzlunar- og skrifstofuhús	49.031	7.962	5.591	3.763	66.347
Vöruskemmur	21.617	2.763	1.200	—	25.580
Sláturhús	—	900	330	—	1.230
Frystihús fyrir landbúnað	—	—	4.200	2.992	7.192
Frystihús fyrir sjávarútveg	—	3.000	11.681	—	14.681
Síldar- og fiskimjölsverksmiðjur	—	5.200	2.876	—	8.076
Fiskhús	—	21.810	22.452	—	44.262
Verbúðir	—	—	6.050	—	6.050
Gripa- og útihús	—	—	—	315.726	315.726
Alls	120.868	60.336	63.040	335.603	579.847

28. tafla. Ófullgerðar íbúðir í árslok 1953—1957.

	Íbúðir í smíðum í árslok					Árleg hreyfing			
	1953	1954	1955	1956	1957	1954	1955	1956	1957
Sveitir	227	275	267	276	239	48	1	÷ 9	÷ 28
Kauptún	262	323	435	466	505	61	112	31	39
Kaupstaðir	657	932	1.103	1.200	1.200	275	171	97	0
Reykjavík	551	763	1.401	1.617	1.598	212	638	216	÷ 19
Samtals	1.697	2.293	3.215	3.550	3.542	596	922	335	÷ 8

í kaupstöðum og sveitum hafa framkvæmdir orðið minni en árið 1955. Kauptúnin og Reykjavík eru hins vegar enn mun hærri árið 1957 en árið 1955.

Í töflunni hér á eftir er sýnd meðalstærð þeirra íbúða, sem hafin var bygging á á árunum 1954—1957 (í rúmmetrum):

	1954	1955	1956	1957
Sveitir	386	402	414	413
Kauptún	349	329	346	390
Kaupstaðir	377	380	367	400
Reykjavík	358	359	353	371
Meðaltal	367,5	367,5	370	393,5

Fyrstu þrjú árin er um nokkrar innbyrðis sveiflur að ræða, en heildarútkoma mjög svipuð. Hins vegar stækkar meðalibúðin alls staðar mjög mikið árið 1957 nema í sveitum, þar sem hún stendur í stað.

Þegar reynt er að gera sér grein fyrir því, hvort væntanlegur sé á næstunni samdráttur í íbúðarhúsabyggingum eða aukning, liggur beinast við að athuga, hvort íbúðarhúsnæði í byggingu sé vaxandi eða minnkandi. Á 28. töflu sést fjöldi ófullgerðra íbúða í árslok 1953—1957 og árlegar breytingar á þeim tölum, það er að segja tala íbúða, sem hafin er bygging á, umfram tölu lokinna.

Ljóst er af 28. töflu, að íbúðum í byggingu er að byrja að fækka. Vegna vaxandi stærðar íbúða, sem hafin er bygging á, var

þó rúmmál íbúða í byggingu um 29 þús. m^3 meira i árslok en í ársbyrjun árið 1957, en 120 þús. m^3 meira árið 1956. Íbúðarhúsnæði, sem hafin hefur verið bygging á, er nú orðið litlu meira en það, sem lokið er við, og bendir það óneitanlega til minnkandi byggingarframkvæmda, enda gerir Framkvæmdabankinn i þjóðhagsáætlun sinni ráð fyrir 13% minni framkvæmdum við íbúðarhúsabyggingar árið 1958 en árið 1957.

Fréttaþættir

Utanríkisviðskipti og gjaldeyrisstaða — Útgerð og aflabrögð — Landbúnaður — Lánveitingar 1957 — Skráð gengi — Peningamarkaðurinn.

Utanríkisviðskipti og gjaldeyrisstaða.

Verzlunarjöfnuðurinn til ágústloka í ár varð óhagstæður um 231 millj. kr., en á sama tíma 1957 nam hallinn 170 millj. kr. Innflutningurinn var 76 millj. kr. hærri en á sama tíma í fyrra, en útflutningurinn aðeins 15 millj. kr. hærri.

Fyrra helming þessa árs hafa þær breytingar orðið helztar á útflutningsverzluninni miðað við sama tímabil í fyrra, að útflutningur á frystum fiski og síldarmjöli hefur aukizt, en minnkað á saltsíld og skreið. Útflutningur til dollarasvæðisins hefur aukizt nokkuð á tímabilinu, en dregið úr honum að sama skapi til vöruskiptalandanna. Nokkur aukning hefur hins vegar orðið á innflutningi frá vöruskiptalöndunum. (Töflur I—IV aftast í heftinu sýna inn- og útflutning, það sem af er árinu.)

Utanríkisviðskipti mánaðarlega í millj. kr.

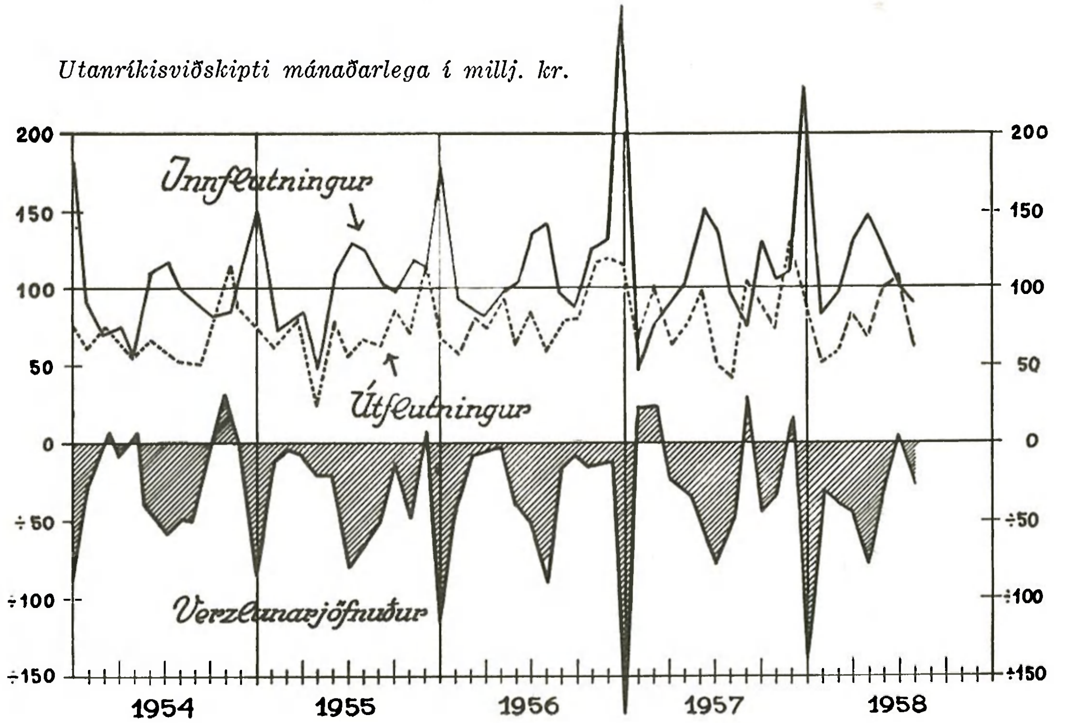

Gjaldeyrisviðskipti bankanna 1957 og 1958.

	1957				1958	
Keyptur gjaldeyrir:	*1. ársfj.*	*2. ársfj.*	*3. ársfj.*	*4. ársfj.*	*1. ársfj.*	*2. ársfj.*
a) Andvirði útflutnings	264,5	283,2	213,4	308,2	227,9	289,4
b) Duldar tekjur	53,4	43,9	46,2	53,3	55,4	60,7
Lán, endurgreiðsla o. fl., nettó	÷ 1,3	0,9	2,4	83,8	0,4	0,5
Innkominn gjaldeyrir samtals	316,6	328,0	262,0	445,3	283,7	350,6
Útlátinn gjaldeyrir samtals	323,0	321,0	344,0	379,0	327,1	347,8
Greiðslujöfnuður	÷ 6,4	7,0	÷ 82,0	66,3	÷ 43,4	2,8

Taflan um greiðsluviðskipti bankanna, sem fylgir þættinum, sýnir, að greiðslujöfnuður var hagstæður um 2,8 millj. kr. á 2. ársfjórðungi. Á sama ársfjórðungi í fyrra varð jöfnuðurinn hagstæður um 7,0 millj. kr. Duldar tekjur urðu á ársfjórðungnum 17 millj. kr. hærri en á sama tíma 1957, en hækkunin á rót sína að rekja til aukinna tekna af varnarliðinu. Á fyrra hluta þessa árs hefur greiðslujöfnuðurinn orðið óhagstæður um 40,6 millj. kr., en á sama tíma 1957 varð hann hins vegar hagstæður um 0,6 millj. kr. Mest hefur gjaldeyrisstaða bankanna versnað í vöruskiptagjaldeyri eða um 62 millj. kr.

Í lok ágústmánaðar var nettóskuld bankanna í erlendum gjaldeyri 147 millj. kr. eða 94 millj. kr. hærri en í lok sama mánaðar 1957. Að viðbættum kröfum á útlönd, en að frádregnum ábyrgðum og greiðsluskuldbindingum, var gjaldeyrisstaðan óhagstæð um 265 millj. kr.

Útgerð og aflabrögð.

Heildarafli fyrra helmings þessa árs nam alls 280.586 tonnum á móti 238.408 tonnum fyrra helming ársins 1957, og hefur hann þannig aukizt um 17,7%. Af þessu aflamagni voru 24.675 tonn af síld, en 22.445 í fyrra, þannig að aukningin kemur að mestu leyti á þorskaflann og skyldar tegundir. Bátaaflinn á þorskveiðum jókst um nálega 30 þús. tonn, en togaraaflinn um 10 þús. tonn. Aflamagnið skiptist þannig eftir verkunaraðferðum, að 144,4 (115,6) þús. tonn fóru til frystingar, 78,3 (59,6) þús. tonn til söltunar og 38,1 (30,7) þús. tonn í herzlu. Tölur innan sviga eiga við sama tímabil 1957.

Síldveiðarnar fyrir Norðurlandi hófust að þessu sinni 17. júní, er Álftanes frá Hafnarfirði fékk fyrstu síldina, og var lokið um 20. ágúst. Til veiðanna voru skráð 240 skip, þar af 2 togarar. Þátttaka í veiðunum var þannig aðeins meiri en sumarið 1957, en þá tóku þátt í þeim 233 skip.

Heildaraflinn í ár varð um 535 þús. mál. Það er um fimmtungi minni síldarafli en 1957, en hann reyndist þá vera rúm 682 þús. mál. Hins vegar varð aflinn heldur meiri en árið 1956, er hann varð 507 þús. mál. Eftirfarandi tölur sýna verkun síldarinnar, en svígatölurnar eru frá 1957: Til bræðslu fóru um 235 (519) þús. mál, í söltun 289 (149) þús. tunnur, og fryst síld var rúmar 15 (16) þús. tunnur. Eins og tölurnar bera með sér, hefur um helmingi meira magn verið saltað í ár en 1957 þrátt fyrir minni heildarafla. Orsökin er sú, að síldin sl. sumar var yfirleitt feitari en 1957 og söltunarhæf þegar í byrjun vertíðar.

Síldveiðar með reknetum hafa gengið sæmilega í ár. Hinn 23. ágúst var búið að salta í 4.400 tunnur og frysta 3.581 tonn, en upplýsingar um bræðslusíldaraflann á reknetaveiðum eru ekki fyrir hendi.

Togaraaflinn hefur verið mjög góður í sumar. Skömmu eftir miðjan júlí fann togarinn Fylkir geysiauðug karfamið N.A. af Belle eyju við Labrador. Þangað er 9—10 sólarhringa sigling, en skipin fylla síg á

Fiskaflinn ársfjórðungslega, skipt á togara og báta í þúsundum tonna.

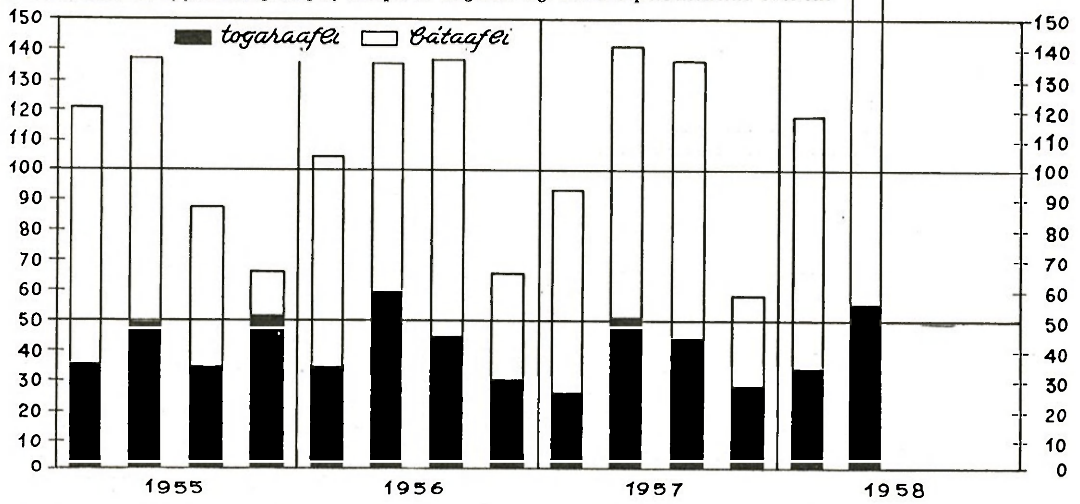

tveimur sólarhringum. Flestir íslenzku togararnir voru komnir á þau mið fyrir mánaðamótin júlí/ágúst og hafa aflað þar með afbrigðum vel. Auk þess hafa nokkrir togarar veitt í salt.

Aftast í heftinu eru töflur um fiskaflann, skiptingu hans og hagnýtingu (V.—VII. tafla).

Hvalveiðarnar hafa gengið ágætlega í sumar, og höfðu hinn 13. september veiðzt 474 hvalir. Af hvölunum eru flestir langreyðar eða 282, búrhveli eru 105, sandreyðar 83 og steypireyðar 4. Hinn 13. september var framleiðsla hvalafurða orðin 3.200 tonn af hvallýsi, 1.800 tonn af hvalkjöti og 1.500 tonn af mjöli. Búizt var við, að veiðunum lyki um 25. september.

Landbúnaður.

Heyskapartíð hefur verið mjög hagstæð á Suður- og Vesturlandi í sumar, en slæm á Norðurlandi og norðanverðu Austurlandi, en betri sunnar. Spretta var yfirleitt sæmileg bæði á túnum og útengi, en þó var nokkurt kal í túnum sums staðar. Háarspretta varð víðast hvar léleg vegna þurrka. Kartöflusprettan hefur verið góð, og er búizt við, að uppskeran verði yfir 100 þús. tunnur.

Móttekin mjólk í mjólkurbú til júníloka í ár var 35.418 tonn, en það er 7% aukning frá sama tíma í fyrra. Framleiðsla mjólkurosts jókst mjög mikið eða úr 338 tonnum fyrra árshelming 1957 í 571 tonn fyrra helming þessa árs. Hins vegar var framleiðsla smjörs nokkru minni en árið áður, en sala þess var aftur á móti allmiklu meiri, þannig að heldur dró úr smjörbirgðum, en þó voru þær hinn 30. júní í ár um 38,5% meiri en á sama tíma árið 1957 eða 263,6 tonn. Birgðir af mjólkurosti jukust um 29,7% á sama tíma. Mjög mikill samdráttur hefur orðið í framleiðslu niðursoðinnar mjólkur, sem varð 144 tonn fyrra árshelming 1957, en aðeins 37 tonn á sama tíma í ár. Í fyrra hófst útflutningur á mjólkurosti til V.-Þýzkalands, og jókst þessi útflutningur talsvert á þessu ári.

Frekari upplýsingar um framleiðslu og sölu mjólkurafurða er að finna í VIII. töflu aftast í heftinu.

Lánveitingar 1957.

Fyrsta tafla sýnir aukningu útlána hjá lánastofnunum, opinberum sjóðum, tryggingastofnunum og ríkissjóði árið 1957 og ennfremur aukningu erlendra skulda á árinu.

1. tafla. Útlánaaukning 1957 (í millj. kr.).

Útlánaaukning banka	219,3	
— sparisjcða	76,6	
— innlánsdeilda kaupfél.	25,3	
		321,2
Útlánaaukning Framkvæmdabankans		194,8
— fjárfestingarlánastofnana		189,1
— tryggingastofnana og lífeyrissjóða		59,2
— ríkissjóðs		÷68,7
Aukning erlendra skulda		169,4
		865,0
Lán tvítalin að ofan		252,8
Útlánaaukning nettó		612,2

Í 3. hefti Fjármálatíðinda 1957, 116. bls., er samsvarandi tafla um aukningu útlána á árinu 1956. Tvær leiðréttingar þarf að gera á þeirri töflu, þar eð útlánaaukning hjá sparisjóðum varð ekki 67,6 millj. kr., heldur 66,3 millj. kr., og aukning fjár hjá innlánsdeildum kaupfélaga varð ekki 28,0 millj. kr., heldur 29,2 millj. kr. Útlánaaukning 1956 varð því 673,6 millj. kr. Nettóaukning útlána á árinu 1957 varð 612,2 millj. kr. eða 61,4 millj. kr. minni en árið áður.

Útlán banka og sparisjóða jukust um 295,9 millj. kr. árið 1957, en 243,2 millj. kr. árið 1956. Hefur því aukningin orðið 52,7 millj. kr. meiri en árið áður. Aukning fjár hjá innlánsdeildum kaupfélaga varð 25,3 millj. kr., sem er 3,9 millj. kr. minna en 1956. Fé í innlánsdeildum kaupfélaga er hér talið til útlána, þar eð það mun ganga jafnharðan til kaupfélaganna sem rekstrarfé.

Útlán Framkvæmdabankans jukust um 194,8 millj. kr. 1957, sem er 140,7 millj. kr. meira en árið áður. Stafar þessi mikla aukning af erlendum lánum, sem bankinn endurveitti til ýmissa framkvæmda, svo sem raforkuframkvæmda. Ný lán til þeirra námu samtals 122,9 millj. kr. Nokkur samdráttur varð í útlánum annarra fjárfestingarlánastofnana frá því, sem var árið 1956. Varð aukning á útlánum þeirra 17,3 millj. kr. minni en þá. Nánari upplýsingar um útlán fjárfestingarlánastofnana 1957 er að finna í 1. hefti Fjármálatíðinda 1958, 24. bls.

Útlánaaukning tryggingastofnana og lífeyrissjóða varð 59,2 millj. kr., sem er 9,9 millj. kr. meira en árið á undan. Lánveitingar tryggingastofnana drógust allmikið saman, en lánveitingar lífeyrissjóða og Atvinnuleysistryggingasjóðs jukust aftur á móti mjög mikið.

Útlán ríkissjóðs í árslok 1956 námu alls 529,0 millj. kr., en í árslok 1957 höfðu þau lækkað ofan í 460,3 millj. kr. Samdráttur í útlánum hefur því orðið 68,7 millj. kr. á árinu 1957. Þessi samdráttur stafar af því, að mjög mikið kvað að því, að eldri lánum væri breytt í óafturkræf framlög. Er þarna einkum um að ræða lán ríkissjóðs til ríkisstofnana.

Allmiklar lánveitingar hafa farið fram milli ofangreindra stofnana. Hefur verið reynt að taka slík lán saman, og reyndust þau vera 252,8 millj. kr. að meðtöldum erlendum lánum, sem Framkvæmdabankinn hefur tekið og endurlánað hér innan lands. Stærst þessara lána eru lán ríkissjóðs til Raforkusjóðs 33,5 millj. kr., lán Framkvæmdabankans til Ræktunarsjóðs og til Búnaðarbankans f. h. Ræktunarsjóðs, samtals 33,1 millj. kr., lán Framkvæmdabankans til Raforkusjóðs 18,1 millj. kr. og til Fiskveiðasjóðs 10,0 millj. kr. og lán Tryggingastofnunar ríkisins til veðdeildar Búnaðarbankans 5,0 millj. kr. Ennfremur eru kaup bankanna á skuldabréfum veðdeildar Landsbankans 19,2 millj. kr. og Raforkusjóðs 14,0 millj. kr. Stærstu erlendu lánin, sem endurlánuð hafa verið innan lands, eru lán, sem Framkvæmdabankinn tók vegna Sogsvirkjunarinnar og lagningar háspennulínu til Keflavíkur, samtals 104,9 millj. kr., og vegna hafnargerðar á Akranesi 6,6 millj. kr.

Á árinu 1957 nam upphæð nýrra erlendra lána alls 215,8 millj. kr., sem er 60,2 millj. kr. meira en árið á undan. Afborganir lána námu 46,4 millj. kr., þannig að nettóaukning erlendra skulda varð 169,4 millj. kr. Er þetta stórum meiri aukning en árið 1956, en þá varð hún 126,8 millj. kr. Nánari upplýsingar um erlend lán 1957 er að finna á 73. bls. í 2. hefti Fjármálatíðinda 1958.

2. tafla. Lánveitingar og verðbréfakaup tryggingafélaga og eftirlaunasjóða 1957.

	Peninga-stofnanir	*Ríkissjóður og ríkis-stofnanir*	*Bæjar- og sveitarfélög og stofnanir*	*Byggingar-samvinnu-félög*	*Aðrir aðilar*	*Samtals*
Almannatryggingar	1.600.000	3.192.000	3.019.104	132.700	2.647.047	10.590.851
Lífeyrissjcðir í vörzlu Tryggingastofnunarinnar	—	—	2.802.000	12.985.983	9.232.839	25.020.822
Atvinnuleysistrsjóður	10.000.000	—	500.000	—	770.000	11.270.000
Brunabótafélag Íslands .	—	—	3.976.537	52.617	108.134	4.137.288
Önnur tryggingafélög ...	1.174.500	36.800	1.254.400	2.626.833	9.329.905	14.422.438
Eftirlaunasjóðir	253.385	45.000	3.515.622	8.981.692	10.173.696	22.969.395
Alls	13.027.885	3.273.800	15.067.663	24.779.825	32.261.621	88.410.794

3. tafla. Verðbréfa- og skuldabréfaeign tryggingafélaga og eftirlaunasjóða í árslok 1957.

	Peninga-stofnanir	*Ríkissjóður og ríkis-stofnanir*	*Bæjar- og sveitarfélög og stofnanir*	*Byggingar-samvinnu-félög*	*Aðrir aðilar*	*Samtals*
Almannatryggingar	7.846.533	15.297.238	27.678.285	2.531.895	14.303.219	67.657.170
Lífeyrissjóðir í vörzlu Tryggingastofnunarinnar	630.000	2.714.000	10.758.724	88.439.291	32.739.753	135.281.768
Atvinnuleysistrsjóður	10.000.000	589.000	500.000	—	770.000	11.859.000
Brunabótafélag Íslands .	950.615	990.812	26.558.153	2.421.566	3.160.221	34.081.367
Önnur tryggingafélög ...	5.860.520	1.106.950	11.765.782	11.809.429	53.939.131	84.481.812
Eftirlaunasjóðir	3.039.994	843.562	8.347.697	35.150.297	37.105.551	84.487.101
Alls	28.327.662	21.541.562	85.608.641	140.352.478	142.017.875	417.848.218

4. tafla. Lánveitingar og verðbréfakaup tryggingafélaga og eftirlaunasjóða 1954—1957.

	1954	*1955*	*1956*	*1957*
Almannatryggingar	11.263	11.969	17.649	10.591
Lífeyrissjóðir í vörzlu Tryggingastofnunarinnar ..	15.349	22.809	20.388	25.021
Atvinnuleysistryggingasjóður	—	—	—	11.270
Brunabótafélag Íslands	4.680	5.454	5.037	4.137
Önnur tryggingafélög	17.088	21.713	20.123	14.422
Eftirlaunasjóðir	9.644	19.223	16.601	22.969
Samtals	58.024	81.168	79.798	88.410

5. tafla. Verðbréfa- og skuldabréfaeign tryggingafélaga og eftirlaunasjóða 1954—1957.

	1954	*1955*	*1956*	*1957*
Almannatryggingar	56.174	57.824	63.576	67.657
Lífeyrissjóðir í vörzlu Tryggingastofnunarinnar ..	83.189	99.616	115.218	135.282
Atvinnuleysistryggingasjóður	—	—	659	11.859
Brunabótafélag Islands	22.850	26.820	30.980	34.081
Önnur tryggingafélög	60.748	69.001	80.563	84.482
Eftirlaunasjóðir	39.422	56.036	67.635	84.487
Samtals	262.383	309.297	358.631	417.848

Skráð gengi hjá Landsbanka Íslands 16. október 1958.

Skráð frá og með:			*Eining*	*Kaupgengi*	*Sölugengi*
20/3	1950	Sterlingspund ...	1	45,55	45,70
—	—	Bandaríkjadollar .	1	16,26	16,32
10/10	1958	Kanadadollar	1	16,75	16,81
20/3	1950	Dönsk króna	100	235,50	236,30
—	—	Norsk króna	100	227,75	228,50
—	—	Sænsk króna	100	314,45	315,50
17/9	1957	Finnskt mark ...	100	—	5,10
16/8	1957	Franskur franki .	1.000	38,73	38,86
18/8	1955	Belgiskur franki .	100	32,80	32,90
—	—	Svissn. franki ...	100	374,80	376,00
10/10	1958	Gyllini	100	431,00	432,40
15/8	1953	Tékknesk króna .	100	225,72	226,67
18/8	1955	V.-þýzkt mark ...	100	390,00	391,30
12/5	1956	Líra	1.000	25,94	26,02

Gullgengi íslenzkrar krónu. Pappírskrónan er nú 13,5328% af upphaflegu verðgildi sínu. Ein pappírskróna samsvarar nú 0,0545675 gr af skíru gulli. Samkvæmt því jafngilda 100 gullkrónur 738,95 pappírskr.

Eftirfarandi breytingar hafa orðið á skráningu erlends gjaldeyris, síðan gengið var síðast birt í Fjármálatíðindum:

Kanadadollar. Sölugengi lækkaði 26. ágúst sl. úr 16,96 í 16,86 og 6. sept. í 16,70, en hækkaði aftur 10. október í 16,81. Kaupgengið er 6 aurum lægra.

Gyllini. Sölugengi hækkaði 10. október úr 431,10 í 432,40 og kaupgengi úr 429,70 í 431,00.

Seðlavelta.

Í mánaðarlok þús. kr.	1956	1957	1958	Mánaðarleg hreyfing 1956	Mánaðarleg hreyfing 1957	Mánaðarleg hreyfing 1958
Janúar	285.240	320.060	338.530	÷ 28.020	÷ 27.845	÷ 24.265
Febrúar	284.730	304.660	328.505	÷ 510	÷ 15.400	÷ 10.025
Marz	302.280	310.445	333.050	+ 17.550	+ 5.785	+ 4.545
Apríl	314.940	322.980	345.200	+ 12.660	+ 12.535	+ 12.150
Maí	332.460	344.255	363.065	+ 17.520	+ 21.275	+ 17.865
Júní	335.590	334.733	367.270	+ 3.130	÷ 9.522	+ 4.205
Júlí	343.370	356.355	383.780	+ 7.780	+ 21.622	+ 16.510
Ágúst	350.610	360.290	386.000	+ 7.240	+ 3.935	+ 2.220
September	349.150	367.910	402.970	÷ 1.460	+ 7.620	+ 16.970
Október	340.090	356.270		÷ 9.060	÷ 11.640	
Nóvember	334.570	357.270		÷ 5.520	+ 1.000	
Desember	347.905	362.795		+ 13.335	+ 5.525	

Aðstaða bankanna gagnvart útlöndum.

Í mánaðarlok þús. kr.	1956	1957	1958	Mánaðarleg hreyfing 1956	Mánaðarleg hreyfing 1957	Mánaðarleg hreyfing 1958
Janúar	÷ 27.138	30.170	÷ 40.957	÷ 11.179	+ 29.665	÷ 17.537
Febrúar	÷ 25.889	18.810	÷ 67.495	+ 1.249	÷ 11.360	÷ 26.538
Marz	÷ 24.518	÷ 21.813	÷ 70.441	+ 1.371	÷ 40.623	÷ 2.946
Apríl	÷ 27.008	1.427	÷ 99.114	÷ 2.490	+ 23.240	÷ 28.673
Maí	÷ 21.935	6.701	÷ 78.418	+ 5.073	+ 5.274	+ 20.696
Júní	÷ 10.564	÷ 20.115	÷ 86.240	+ 11.371	÷ 26.816	÷ 7.822
Júlí	÷ 38.967	÷ 88.908	÷ 47.802	÷ 28.403	÷ 68.793	+ 38.438
Ágúst	÷ 66.921	÷ 49.650	÷ 56.838	÷ 27.954	+ 39.258	÷ 9.036
September	÷ 69.452	÷ 97.306	÷ 81.892	÷ 2.531	÷ 47.656	÷ 25.054
Október	÷ 98.379	÷118.236		÷ 28.927	÷ 20.930	
Nóvember	÷ 94.127	÷102.850		+ 4.252	+ 15.386	
Desember	505	÷ 23.420		+ 94.632	+ 79.430	

Peningamarkaðurinn.

Mjög mikil þensla hefur verið í peningakerfinu, það sem af er þessu ári. Höfðu heildarútlán bankanna aukizt um 545 milljónir frá áramótum til septemberloka. Jafnframt hafði orðið mjög mikil aukning veltiinnlána. Er ljóst, að peningaveltan hefur aukizt stórlega með hækkandi verðlagi, enda hefur seðlaveltan aukizt um 40 millj. kr., sem er helmingi meira en á sama timabili á síðasta ári. Útlánaaukningin hefur einnig komið fram í rýrnandi gjaldeyrisstöðu bankanna, en hún hefur versnað um 59 milljónir frá áramótum.

Ein helzta orsök hinnar miklu útlánaaukningar eru stórauknar lánveitingar til sjávarútvegsins, einkum vegna meiri framleiðslu og birgða, svo og hækkandi verðlags. Endurkaup afurðavíxla voru í septemberlok komin upp í 651 millj. kr. og höfðu þá hækkað um 111 milljónir frá sama tíma í fyrra, en um 163 milljónir frá sama tíma 1956.

Endurkeyptir víxlar í Seðlabankanum.

Í mánaðarlok þús. kr.	1956	1957	1958	Mánaðarleg hreyfing		
				1956	1957	1958
Janúar	371.895	384.751	428.008	÷ 5.262	÷ 31.446	÷ 29.788
Febrúar	350.586	356.303	403.064	÷ 21.309	÷ 28.448	÷ 24.944
Marz	366.997	408.821	434.943	+ 16.411	+ 52.518	+ 31.879
Apríl	443.547	457.306	512.613	+ 76.550	+ 48.485	+ 77.670
Maí	436.987	481.850	556.227	÷ 6.560	+ 24.544	+ 43.614
Júní	466.297	473.367	543.531	+ 29.310	÷ 8.483	÷ 12.696
Júlí	458.373	510.536	575.700	÷ 7.924	+ 37.169	+ 32.169
Ágúst	479.182	518.468	603.325	+ 20.809	+ 7.932	+ 27.625
September	487.640	540.026	650.838	+ 8.458	+ 21.558	+ 47.513
Október	484.170	543.119		÷ 3.470	+ 3.093	
Nóvember	481.595	521.395		÷ 2.575	÷ 21.724	
Desember	416.197	457.796		÷ 65.398	÷ 63.599	

Aðstaða ríkissjóðs og ríkisstofnana gagnvart Seðlabankanum.

Í mánaðarlok þús. kr.	1956	1957	1958	Mánaðarleg hreyfing		
				1956	1957	1958
Janúar	÷ 94.696	÷ 91.178	÷ 136.639	÷ 6.959	÷ 5.304	÷ 44.796
Febrúar	÷ 105.216	÷ 102.086	÷ 129.837	÷ 10.520	÷ 10.908	+ 6.802
Marz	÷ 108.770	÷ 106.642	÷ 135.100	÷ 3.554	÷ 4.556	÷ 5.263
Apríl	÷ 111.472	÷ 122.974	÷ 110.337	÷ 2.702	÷ 16.332	+ 24.763
Maí	÷ 133.728	÷ 123.185	÷ 108.595	÷ 22.256	÷ 211	+ 1.742
Júní	÷ 145.719	÷ 142.868	÷ 127.913	÷ 11.991	÷ 19.683	÷ 19.318
Júlí	÷ 160.967	÷ 173.957	÷ 161.608	÷ 15.248	÷ 31.089	÷ 33.695
Ágúst	÷ 144.638	÷ 170.625	÷ 127.937	+ 16.329	+ 3.332	+ 33.671
September	÷ 145.601	÷ 159.243	÷ 144.066	÷ 963	+ 11.382	÷ 16.129
Október	÷ 143.047	÷ 168.616		+ 2.554	÷ 9.373	
Nóvember	÷ 122.134	÷ 164.409		+ 20.913	+ 4.207	
Desember	÷ 85.874	÷ 91.843		+ 36.260	+ 72.566	

Það hefur vegið mjög á móti útlánaaukningunni, hve innlán í bönkunum hafa vaxið mikið á þessu ári, en samtals nemur aukning innlána fyrstu átta mánuði ársins 320 milljónum á móti aðeins 114 milljónum á sama tíma á sl. ári. Þessi mikli mismunur stafar svo að segja eingöngu af aukningu veltiinnlána, sem nam 240 milljónum til septemberloka. Stafaði hún að verulegu leyti af sérstökum aðstæðum. Má þar til nefna aukningu innborgunarfjár innflytjenda á ábyrgðir og greiðsluheimildir, mótvirðisfé vegna innflutnings á landbúnaðarvörum frá Bandaríkjunum samkvæmt sérstökum samningi og sjóðsmyndun Atvinnuleysistryggingasjóðs. Nemur aukning á þessum þremur liðum yfir 110 millj. kr. Aukning spariinnlána var aftur á móti mjög lík og sl. ár, rúmlega 79 milljónir á móti 72 milljónum.

Aðstaða banka og annarra peningastofnana gagnvart Seðlabankanum.

(Að undanskildum endurkaupum víxla, lokuðum reikn. Framkvæmdabankans og reikningi stofnlánadeildarinnar.)

Í mánaðarlok þús. kr.	1956	1957	1958	Mánaðarleg hreyfing 1956	Mánaðarleg hreyfing 1957	Mánaðarleg hreyfing 1958
Janúar	÷ 64.736	÷ 47.325	÷ 73.577	+ 24.666	+ 22.215	÷ 11.302
Febrúar	÷ 69.511	÷ 52.870	÷ 90.920	÷ 4.775	÷ 5.545	÷ 17.343
Marz	÷ 73.789	÷ 46.933	÷ 77.841	÷ 4.278	+ 5.937	+ 13.079
Apríl	÷ 10.198	29.441	÷ 50.381	+ 63.591	+ 76.374	+ 27.460
Maí	÷ 5.007	34.445	÷ 17.677	+ 5.191	+ 5.004	+ 32.704
Júní	37.840	7.002	÷ 35.438	+ 42.847	÷ 27.443	÷ 17.761
Júlí	10.402	1.823	+ 23.233	÷ 27.438	÷ 5.179	+ 58.671
Ágúst	÷ 26.760	34.369	÷ 10.038	÷ 37.162	+ 32.546	÷ 33.271
September	÷ 19.305	5.591	+ 33.602	+ 7.455	÷ 28.778	+ 43.640
Október	÷ 49.712	15.944		÷ 30.407	+ 10.353	
Nóvember	÷ 61.793	÷ 20.857		÷ 12.081	÷ 36.801	
Desember	÷ 69.540	÷ 62.275		÷ 7.747	÷ 41.418	

Heildarútlán bankanna.

Í mánaðarlok þús. kr.	1956	1957	1958	Mánaðarleg hreyfing 1956	Mánaðarleg hreyfing 1957	Mánaðarleg hreyfing 1958
Janúar	2.162.857	2.336.841	2.628.553	÷ 3.503	÷ 6.408	+ 65.979
Febrúar	2.171.656	2.348.870	2.669.079	+ 8.799	+ 12.029	+ 40.526
Marz	2.170.079	2.370.478	2.683.340	÷ 1.577	+ 21.608	+ 14.261
Apríl	2.252.825	2.435.697	2.746.246	+ 82.746	+ 65.219	+ 62.906
Maí	2.321.259	2.480.386	2.825.605	+ 68.434	+ 44.689	+ 79.359
Júní	2.330.520	2.530.022	2.918.666	+ 9.261	+ 49.636	+ 93.061
Júlí	2.359.477	2.602.240	2.981.647	+ 28.957	+ 72.218	+ 62.981
Ágúst	2.400.377	2.631.084	3.027.416	+ 40.900	+ 28.844	+ 45.769
September	2.396.433	2.655.823	3.107.970	÷ 3.944	+ 24.739	+ 80.554
Október	2.422.152	2.698.829		+ 25.719	+ 43.006	
Nóvember	2.396.528	2.688.723		÷ 25.624	÷ 10.106	
Desember	2.343.249	2.562.574		÷ 53.279	÷126.149	

Veltiinnlán í bönkunum að frádregnu mótvirðisfé.

Í mánaðarlok þús. kr.	1956	1957	1958	Mánaðarleg hreyfing 1956	Mánaðarleg hreyfing 1957	Mánaðarleg hreyfing 1958
Janúar	377.695	400.172	493.398	÷ 8.397	+ 30.460	+ 23.533
Febrúar	356.067	401.656	485.649	÷ 21.628	+ 1.484	÷ 7.749
Marz	316.354	378.387	484.462	÷ 39.713	÷ 23.269	÷ 1.187
Apríl	371.915	433.902	515.305	+ 55.561	+ 55.515	+ 30.843
Maí	393.439	452.972	547.064	+ 21.524	+ 19.070	+ 31.759
Júní	371.928	430.351	602.688	÷ 21.511	÷ 22.621	+ 55.624
Júlí	357.386	407.290	647.302	÷ 14.542	÷ 23.061	+ 44.614
Ágúst	360.228	443.526	693.978	+ 2.842	+ 36.236	+ 46.676
September	355.593	411.183	710.155	÷ 4.635	÷ 32.343	+ 16.177
Október	366.601	453.374		+ 11.008	+ 42.191	
Nóvember	343.797	449.921		÷ 22.804	÷ 3.453	
Desember	369.712	469.865		+ 25.915	+ 19.944	

Spariinnlán í bönkunum.

Í mánaðarlok þús. kr.	1956	1957	1958	Mánaðarleg hreyfing 1956	Mánaðarleg hreyfing 1957	Mánaðarleg hreyfing 1958
Janúar	928.697	1.001.218	1.081.700	+ 20.564	+ 18.750	+ 8.108
Febrúar	939.226	998.464	1.084.947	+ 10.529	÷ 2.754	+ 3.247
Marz	956.748	1.002.053	1.097.216	+ 17.522	+ 3.589	+ 12.269
Apríl	961.789	1.004.297	1.093.732	+ 5.041	+ 2.244	÷ 3.484
Maí	975.646	1.013.126	1.109.245	+ 13.857	+ 8.829	+ 15.513
Júní	994.241	1.030.165	1.130.438	+ 18.595	+ 17.039	+ 21.193
Júlí	1.006.298	1.043.075	1.141.990	+ 12.057	+ 12.910	+ 11.552
Ágúst	1.005.442	1.054.214	1.146.783	÷ 856	+ 11.139	+ 4.793
September	995.679	1.054.435	1.152.885	÷ 9.763	+ 221	+ 6.102
Október	980.059	1.048.458		÷ 15.620	÷ 5.977	
Nóvember	969.578	1.038.760		÷ 10.481	÷ 9.698	
Desember	982.468	1.073.592		+ 12.890	+ 34.832	

Töflur

I. tafla. Inn- og útflutningur og verzlunarjöfnuður eftir mánuðum 1956—1958 í millj. kr.

	1956			1957			1958		
	Inn-flutn.	Út-flutn.	Verzl.-jöfn.	Inn-flutn.	Út-flutn.	Verzl.-jöfn.	Inn-flutn.	Út-flutn.	Verzl.-jöfn.
Janúar	92,7	57,4	÷ 35,3	42,0	65,5	23,5	81,4	51,8	÷ 29,6
Febrúar	88,5	82,8	÷ 5,7	75,8	100,2	24,4	96,0	58,0	÷ 38,0
Marz	78,2	74,4	÷ 3,8	90,7	69,5	÷ 21,2	128,4	83,5	÷ 44,9
Apríl	96,3	96,6	0,3	105,9	72,7	÷ 33,2	147,6	70,8	÷ 76,8
Maí	104,4	61,7	÷ 42,7	159,0	99,6	÷ 59,4	126,7	99,2	÷ 27,5
Júní	135,3	86,4	÷ 48,9	139,5	58,5	÷ 81,0	101,8	104,2	2,4
Júlí	145,1	62,4	÷ 82,7	93,1	42,5	÷ 50,6	89,0	62,7	÷ 26,3
Ágúst	96,2	80,6	÷ 15,6	76,9	104,6	27,7	88,4	98,1	9,7
September	88,0	81,2	÷ 6,8	132,6	87,6	÷ 45,0			
Október	126,4	113,8	÷ 12,6	104,9	73,5	÷ 31,4			
Nóvember	130,0	120,1	÷ 9,9	111,3	127,2	15,9			
Desember	287,0	113,6	÷ 173,4	230,2	85,2	÷ 145,0			
Samtals	1.468,1	1.031,0	÷ 437,1	1.361,9	986,6	÷ 375,3			
Janúar—ágúst	836,7	602,3	÷ 234,4	782,9	613,1	÷ 169,8	859,3	628,3	÷ 231,0

II. tafla. Útflutningur helztu vöruflokka í millj. kr. og hlutfallstölum (%).

	Allt árið				Janúar—júní			
	1956		1957		1957		1958	
	millj. kr.	%	millj. kr.	%	millj. kr.	%	millj. kr.	%
Ísfiskur	25,0	2,4	28,0	2,8	10,8	2,3	10,3	2,2
Frystur fiskur	330,2	32,0	325,3	33,0	149,6	32,1	183,9	39,3
Fryst síld	9,9	1,0	15,3	1,6	6,1	1,3	7,3	1,6
Saltfiskur	191,0	18,6	151,6	15,4	90,9	19,5	93,5	20,0
Hrogn, söltuð og fryst . . .	16,6	1,6	15,8	1,6	11,3	2,4	10,7	2,3
Harðfiskur	103,3	10,0	93,4	9,5	38,4	8,2	17,2	3,7
Saltsíld	105,5	10,2	96,9	9,8	34,7	7,5	9,9	2,1
Þorskalýsi	40,7	3,9	31,8	3,2	16,8	3,6	11,7	2,5
Síldarlýsi	17,1	1,7	26,9	2,7	8,9	1,9	11,9	2,6
Karfalýsi	10,7	1,0	8,8	0,9	3,5	0,8	2,5	0,5
Hvallýsi	9,6	0,9	11,0	1,1	5,8	1,3	5,5	1,2
Fiskimjöl	49,8	4,8	59,7	6,0	39,8	8,5	46,9	10,0
Síldarmjöl	4,8	0,5	20,6	2,1	8,5	1,8	17,4	3,7
Karfamjöl	14,1	1,4	11,9	1,2	3,4	0,7	5,2	1,1
Ull	18,4	1,8	13,7	1,4	9,7	2,1	3,6	0,8
Gærur og skinn	32,0	3,1	20,0	2,0	1,8	0,4	9,5	2,0
Köfnunarefnisáburður . . .	5,5	0,5	2,7	0,3	2,7	0,6	—	—
Kindakjöt	18,0	1,8	18,6	1,9	6,8	1,5	8,3	1,8
Aðrar vörur	29,3	2,8	34,6	3,5	16,5	3,5	12,2	2,6
Samtals	1.031,5	100,0	986,6	100,0	466,0	100,0	467,5	100,0

III. tafla. Viðskipti við einstök lönd í millj. kr.

	Innflutningur				Útflutningur			
	Allt árið		Janúar—júní		Allt árið		Janúar—júní	
	1956	1957	1957	1958	1956	1957	1957	1958
E.P.U.- og sterling-greiðslusvæðið:								
Danmörk	86,9	95,0	29,3	43,4	23,1	22,1	3,4	10,1
Noregur	33,8	43,3	15,2	18,1	4,2	11,7	11,4	6,7
Svíþjóð	50,8	42,9	14,4	18,0	35,7	46,3	22,1	14,0
Belgía	21,3	18,5	8,8	9,3	3,0	1,8	1,2	1,3
Bretland	134,8	158,1	92,1	74,7	96,4	93,2	33,1	34,0
Grikkland	1,8	1,1	0,8	0,7	15,3	16,2	5,4	3,7
Holland	64,6	46,5	27,4	28,6	29,0	13,6	9,0	7,5
Ítalía	28,0	33,3	13,3	8,2	53,0	35,8	23,5	26,6
Portúgal	0,5	0,4	0,2	—	51,2	41,1	41,1	38,0
Vestur-Þýzkaland	142,0	104,1	57,8	70,5	96,1	86,5	33,6	54,6
Brezkar nýlendur í Afríku	0,1	0,1	0,1	—	37,5	70,1	29,1	8,7
Önnur E.P.U.-lönd	93,4	35,0	14,1	27,4	27,2	19,4	13,0	10,3
E.P.U.-lönd samtals	658,0	578,3	273,5	298,9	471,7	457,8	225,9	215,5
Dollara-greiðslusvæðið:								
Bandaríkin	246,6	182,1	81,5	94,0	127,6	90,7	42,4	67,1
Kanada	3,9	3,2	0,9	1,0	0,1	0,6	0,1	—
Kúba	12,3	14,8	7,7	2,4	8,5	7,2	4,6	4,8
Önnur dollaralönd	2,5	2,9	0,5	0,9	0,3	0,8	0,4	0,3
Dollarasvæðið samt.	265,3	203,0	90,6	98,3	136,5	99,3	47,5	72,2
Vöruskiptalönd:								
Finnland	58,5	63,4	20,7	36,7	47,2	55,7	18,6	3,7
Pólland	25,3	33,9	18,1	18,8	14,3	16,8	11,7	9,7
Rússland	240,8	278,5	145,3	115,4	203,0	212,9	110,6	76,1
Spánn	43,0	30,2	13,9	13,4	31,1	16,1	4,1	6,5
Tékkóslóvakía	78,3	75,1	25,3	53,5	60,2	56,7	19,9	30,9
Austur-Þýzkaland	39,8	61,4	20,9	27,8	30,1	41,9	13,7	38,0
Brasilía	41,1	23,6	0,9	15,0	30,6	22,0	12,0	12,4
Önnur vöruskiptalönd .	18,0	11,0	3,7	4,0	6,8	7,4	2,0	2,5
Vöruskiptalönd samt.	544,8	577,1	248,8	284,6	423,3	429,5	192,6	179,8
Samtals	1.468,1	1.358,4	612,9	681,8	1.031,5	986,6	466,0	467,5

IV. tafla. Viðskipti við einstök lönd í hlutfallstölum (%).

	Innflutningur				Útflutningur			
	Allt árið		Janúar—júní		Allt árið		Janúar—júní	
	1956	1957	1957	1958	1956	1957	1957	1958
E.P.U.- og sterling-greiðslusvæðið:								
Danmörk	5,9	7,0	4,8	6,4	2,2	2,2	0,7	2,1
Noregur	2,3	3,2	2,5	2,7	0,4	1,2	2,5	1,4
Svíþjóð	3,5	3,2	2,4	2,6	3,5	4,7	4,7	3,0
Belgía	1,5	1,4	1,4	1,4	0,3	0,2	0,3	0,3
Bretland	9,2	11,6	15,0	11,0	9,3	9,4	7,1	7,3
Grikkland	0,1	0,0	0,1	0,1	1,5	1,6	1,2	0,8
Holland	4,4	3,4	4,5	4,2	2,8	1,4	1,9	1,6
Ítalía	1,9	2,5	2,2	1,2	5,1	3,6	5,0	5,7
Portúgal	0,0	0,0	0,0	0,0	5,0	4,2	8,8	8,1
Vestur-Þýzkaland	9,7	7,7	9,4	10,2	9,3	8,8	7,2	11,7
Brezkar nýlendur í Afríku	0,0	0,0	0,0	—	3,6	7,1	6,3	1,8
Önnur E.P.U.-lönd	6,3	2,6	2,3	4,0	2,7	2,0	2,8	2,2
E.P.U.-lönd samtals	44,8	42,6	44,6	43,8	45,7	46,4	48,5	46,0
Dollara-greiðslusvæðið:								
Bandaríkin	16,8	13,4	13,3	13,8	12,4	9,2	9,1	14,4
Kanada	0,3	0,2	0,2	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0
Kúba	0,8	1,1	1,2	0,3	0,9	0,7	1,0	1,0
Önnur dollaralönd	0,2	0,2	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1
Dollarasvæðið samt.	18,1	14,9	14,8	14,4	13,3	10,1	10,2	15,5
Vöruskiptalönd:								
Finnland	4,0	4,7	3,4	5,4	4,6	5,6	4,0	0,8
Pólland	1,7	2,5	3,0	2,8	1,4	1,7	2,5	2,1
Rússland	16,4	20,5	23,7	16,9	19,7	21,6	23,7	16,3
Spánn	2,9	2,2	2,3	2,0	3,0	1,6	0,9	1,4
Tékkóslóvakía	5,4	5,5	4,1	7,8	5,8	5,7	4,3	6,6
Austur-Þýzkaland	2,7	4,5	3,4	4,1	2,9	4,3	2,9	8,1
Brasilía	2,8	1,8	0,1	2,2	3,0	2,2	2,6	2,7
Önnur vöruskiptalönd	1,2	0,8	0,6	0,6	0,6	0,8	0,4	0,5
Vöruskiptalönd samt.	37,1	42,5	40,6	41,8	41,0	43,5	41,3	38,5
Samtals	100,0	100.0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

V. tafla. Fiskafli, sundurliðaður á togara og báta, frá janúar 1956 til ágúst 1958.

	1956			1957			1958		
	Togarar tonn	Bátar tonn	Samtals tonn	Togarar tonn	Bátar tonn	Samtals tonn	Togarar tonn	Bátar tonn	Samtals tonn
Janúar	7.881	3.250	11.131	7.461	7.075	14.536	6.400	12.242	18.642
Febrúar	10.812	27.558	38.370	7.639	21.776	29.415	12.699	25.664	38.363
Marz	15.744	39.590	55.334	12.116	40.296	52.412	14.201	46.719	60.920
Apríl	21.501	53.153	74.654	15.333	46.388	61.721	17.326	63.317	80.643
Maí	17.446	13.787	31.233	16.332	18.969	35.301	17.393	14.966	32.359
Júní	20.911	9.195	30.106	19.339	25.684	45.023	20.360	29.299	49.659
Júlí	13.559	66.795	80.354	18.821	50.616	69.437	18.430	35.471	53.901
Ágúst	13.125	19.897	33.022	15.700	33.660	49.360	20.299	27.756	48.055
September	17.284	5.450	22.734	10.814	8.651	19.465			
Október	12.545	15.077	27.622	11.513	5.462	16.975			
Nóvember	14.744	9.187	23.931	9.764	10.570	20.334			
Desember	8.190	7.014	15.204	10.715	11.633	22.348			
Samtals	173.742	269.953	443.695	155.547	280.780	436.327			
Janúar—ágúst	120.979	233.225	354.204	112.741	244.464	357.205	127.108	255.434	382.542

VI. tafla. Fiskaflinn 1956—1958, skipt á fisktegundir.

Miðað er við fiskinn slægðan með haus að öðru leyti en því, að síld og annar fiskur í verksmiðjur er talinn óslægður úr sjó.

	Allt árið		1.—2. ársfjórðungur		2. ársfj.
	1955	1956	1957	1958	1958
	tonn	tonn	tonn	tonn	tonn
Skarkoli	451	1.320	452	396	276
Heilagfiski	508	914	435	523	115
Annar flatfiskur	792	1.610	791	617	178
Þorskur	234.186	201.160	162.808	199.746	114.073
Ýsa	16.172	20.083	13.838	13.147	2.604
Langa	2.988	2.684	2.242	2.815	547
Steinbítur	5.684	8.824	7.981	8.351	3.230
Karfi	58.578	61.552	16.934	18.399	13.607
Ufsi	18.913	14.376	6.345	7.135	4.103
Keila	3.072	3.386	2.705	4.089	473
Síld	100.465	117.495	22.445	24.675	23.253
Úrgangsfiskur í verksmiðjur .	1.887	2.923	1.432	693	202
Samtals	443.696	436.327	238.408	280.586	162.661

VII. tafla. Hagnýting fiskaflans 1956—1958.

Aflinn talinn eins og í VI. töflu.

	Allt árið		1.—2. ársfjórðungur		2. ársfj.
	1956	1957	1957	1958	1958
	tonn	tonn	tonn	tonn	tonn
Ísaður fiskur	18.283	17.314	7.191	6.055	—
Fiskur til frystingar	164.368	179.855	115.558	144.398	78.021
Fiskur í herzlu	47.635	34.477	30.707	38.090	23.620
Fiskur í niðursuðu	164	133	96	58	17
Fiskur til söltunar	100.781	77.667	59.521	62.891	36.004
Síld til söltunar	51.358	27.156	31	15.420	15.420
Síld til frystingar	12.909	12.024	2.682	3.009	3.004
Síld í verksmiðjur	36.198	78.315	19.732	6.246	5.027
Annar fiskur í verksmiðjur	8.486	5.958	1.057	1.568	354
Annað	3.514	3.428	1.833	2.851	1.194
Samtals	443.696	436.327	238.408	280.586	162.661

VIII. tafla. Framleiðsla og sala mjólkurafurða 1956—1958.

		Allt árið		1.—2. ársfjórðungur		2. ársfj.
		1956	1957	1957	1958	1958
Móttekin mjólk	tonn	59.286	66.387	33.102	35.418	21.381
Seld nýmjólk	þús. ltr.	27.737	28.948	14.610	15.227	7.617
Seldur rjómi	þús. ltr.	875	914	463	448	230
Framleitt smjör	tonn	762	940	455	430	303
Selt smjör	tonn	717	797	389	443	231
Framleitt skyr	tonn	1.612	1.803	856	881	472
Framleiddur mjólkurostur	tonn	494	761	338	571	427
Seldur mjólkurostur	tonn	450	524	232	288	145
Útfluttur mjólkurostur	tonn	—	174	2	129	95
Framleiddur mysuostur	tonn	54	48	26	21	10
Mjólk í niðursuðu	þús. ltr.	164	144	144	37	37
Undanrenna í kasein	þús. ltr.	4.652	5.197	2.423	2.326	1.579
Framleitt nýmjólkurduft	tonn	37	37	18	20	12
Framleitt undanrennuduft	tonn	299	363	206	148	112

IX. tafla. Vísitala framfærslukostnaðar.

Marz 1950 = 100.

	1953	*1954*	*1955*	*1956*	*1957*	*1958*
Janúar	157	158	161	175	186	191
Febrúar	157	158	161	176	186	191
Marz	156	158	161	178	187	191
Apríl	156	158	162	180	189	192
Maí	156	158	162	181	190	192
Júní	156	159	163	182	190	193
Júlí	157	159	165	185	191	199
Ágúst	156	158	165	186	191	202
September	159	159	165	186	191	204
Október	157	159	172	186	191	217
Nóvember	158	159	173	186	191	
Desember	158	160	174	186	191	

XI. tafla. Vísitala byggingarkostnaðar.

Október 1955	100
febrúar 1957	113
júní 1957	116
október 1957	117
febrúar 1958	117
júní 1958	123

Ath. Umreikna má þessa vísitölu í vísitölu samkv. eldri grundvelli með því að margfalda hana með 9,69.

X. tafla. Kaupgjaldsvísitala.

Marz 1950 = 100.

Júní—ágúst 1955	151 + 10
september—nóvember 1955	154 + 10
desember 1955—febrúar 1956	161 + 10
marz—maí 1956	163 + 10
júní—ágúst 1956	168 + 10
september—nóvember 1956	168 + 10
desember 1956—febrúar 1957	168 + 10
marz—maí 1957	178
júní—ágúst 1957	182
september—nóvember 1957	183
desember 1957—febrúar 1958	183
marz—maí 1958	183
júní—ágúst 1958	183
september—nóvember 1958	185

Ath. Til febrúarloka 1957 var greitt kaup skv. kaupgjaldsvísitölu að viðbættum 10 stigum.

XII. tafla. Húsaleiguvísitala.

Janúar—marz 1939 = 100.

	1953	*1954*	*1955*	*1956*	*1957*	*1958*
Janúar—marz	212	212	213	231	254	261
apríl—júní	212	211	214	236	256	261
júlí—september	212	213	225	253	261	269
október—desember	212	213	228	254	262	278

XIII. tafla. Innlán og útlán sparisjóða, Söfnunarsjóðs og innlánsdeilda kaupfélaga.

	Sparisjóðir				Söfnunarsjóður		Kaupfélög
	Spari-innlán	Hlaupa-reiknings-innlán	Innlán samtals	Heildar-útlán	Útlán og verðbréf	Innlán	Innstæður í innlánsdeildum
Árslok							
1952	144,3	8,8	153,1	148,8	15,2	14,5	49,2
1953	178,4	10,9	189,3	176,1	15,1	14,6	57,9
1954	229,3	8,9	238,2	225,5	15,0	14,9	84,1
1955	268,1	12,0	280,1	262,1	15,7	15,3	110,2
1956	337,9	22,8	360,7	328,4	16,4	16,1	139,4
1957	413,3	36,3	449,6	405,0	17,0	16,7	164,8
Mánaðarlok 1958							
Janúar	431,5	36,7	468,2	426,0			
Febrúar	432,2	33,1	465,3	423,2			
Marz	434,4	33,6	468,0	429,5			
Apríl	435,9	38,4	474,3	432,7			
Maí	445,4	44,0	489,4	442,8			
Júní	455,1	44,4	499,5	452,5			
Júlí	467,7	46,7	514,4	461,1			

Ath. Tölurnar fyrir hver mánaðarlok 1958 eru bráðabirgðatölur, svo og árslok 1957.

XIV. *tafla. Efnahagsreikningar Seðlabankans.*

Í þús. kr.

	ÁRSLOK		Mánaðarlok 1958				
	1956	1957	Maí	Júní	Júlí	Ágúst	Sept.
Eignir:							
Gullmynt	5.731	5.731	5.731	5.731	5.731	5.731	5.729
Erlendar eignir:							
Erlendir bankar o. fl.	83.410	21.394	17.686	28.317	22.583	20.517	17.523
Erlend verðbréf	95.742	96.312	99.969	99.969	99.969	99.400	94.522
Erlendir víxlar	29.687	103.224	102.255	89.728	101.893	99.059	94.277
Vöruskiptareikningar	9.755	18.494	5.278	5.763	15.743	14.776	20.295
Skuldir á hlaupareikningi:							
Aðalviðskiptareikn. ríkissjóðs	15.032	33.511	73.844	110.690	129.390	109.121	127.201
Aðrir ríkisreikningar	84.618	84.950	93.461	100.275	102.371	95.899	96.490
Lán ríkissj. v. alþjóðast.	15.040	15.040	15.040	15.040	15.040	15.040	15.040
Ríkisstofnanir o. fl.	—	2.077	3.333	3.233	2.812	8.658	8.616
Verðbréf:							
Innlend verðbréf	7.152	17.922	43.609	36.147	38.420	39.865	40.551
Skuldabr. ríkissj. v. stofnl.	13.460	12.113	12.113	12.113	12.113	12.113	12.113
Stóreignaskattsbréf	14.593	13.477	13.477	13.477	13.477	13.477	13.477
Peningastofnanir:							
Reikningsskuldir banka og sparisjóða } Reikningsskuldir fjárfestingarlánastofnana	68.296	87.713	63.001	77.339	69.720	65.437	58.147
Reikningsskuldir fjárfestingarlánastofnana			5.106	5.106	5.106	5.106	5.106
Lán gegn verðbréfum	70.000	41.000	53.000	53.000	58.080	48.000	48.000
Endurkeyptir víxlar	416.197	457.796	556.227	543.531	575.700	603.325	650.838
Stofnlánadeildin	67.437	63.447	63.451	62.838	62.300	62.296	61.891
Ýmislegt	18.481	30.074	11.701	15.122	13.245	16.044	20.902
Sjóður	303	31	308	508	494	387	301
Samtals	1.014.934	1.104.306	1.238.590	1.277.927	1.344.187	1.334.251	1.391.025
Skuldir:							
Seðlar í umferð	347.905	362.795	363.865	367.270	383.780	386.000	402.970
Innstæðufé peningastofnana:							
Bankar og sparisjóðir } Fjárfestingarlánastofnanir	52.136	41.181	76.255	78.994	131.569	82.122	89.186
Fjárfestingarlánastofnanir			10.695	4.399	8.345	10.051	39.167
Veðdeildin	—	13.257	4.478	4.614	4.224	4.332	4.501
Innstæðufé á hlaupareikningi:							
Ríkissjóður } Ríkisstofnanir } Aðrir reikningar			28.984	31.544	29.964	29.359	29.067
Ríkisstofnanir	28.816	43.735	46.761	68.957	56.968	71.205	74.004
Aðrir reikningar			19.617	19.500	46.436	50.872	38.330
Mótvirðisfé:							
Mótvirðissjóður	62.515	62.515	62.515	62.515	62.515	62.515	62.515
Lokaður reikningur	77.898	71.316	67.750	67.750	67.750	6.7751	67.751
Skuldagreiðslureikningur	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Erlendar skuldir:							
Erlendir bankar	87.979	148.379	138.774	142.830	115.268	122.792	125.017
Skuld við E.P.U.	89.099	86.949	84.637	83.790	86.282	86.998	93.855
Víxlar seldir erlendis	—	—	—	—	1.887	1.887	1.887
Vöruskiptareikningar	45.145	37.992	82.053	87.620	89.239	96.450	100.909
Innstæðufé Viðskiptabankans vegna erl. innheimta	16.620	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000
Ýmislegt	8.208	9.266	25.285	31.223	33.039	34.996	34.945
Stofnfé	4.800	4.800	4.800	4.800	4.800	4.800	4.800
Varasjóður	97.000	109.000	109.000	109.000	109.000	109.000	109.000
Annað eigið fé	46.813	51.121	51.121	51.121	51.121	51.121	51.121
Samtals	1.014.934	1.104.306	1.238.590	1.277.927	1.344.187	1.334.251	1.391.025

XV. tafla. Efnahagsreikningar viðskiptabankanna.

Samandreginn efnahagur Viðskiptabanka Landsbankans, Útvegsbankans, Búnaðarbankans og Iðnaðarbankans.

Í þús. kr.

	ÁRSLOK		Mánaðarlok 1958				
	1956	1957	Maí	Júní	Júlí	Ágúst	Sept.
Eignir:							
Innlend verðbréf	254.900	303.164	317.696	318.454	328.918	330.611	331.866
Innlendir víxlar	1.108.376	1.212.409	1.372.058	1.374.882	1.412.422	1.473.776	1.509.680
Afborgunarlán	57.914	61.797	63.586	63.893	69.906	71.637	71.734
Lán í hlaupareikn., reikningslánum, viðskiptalánum o. fl.	701.600	746.346	761.332	815.084	801.975	802.453	826.790
Erlendar eignir, nettó	4.434	11.340	1.848	4.654	4.717	17.537	13.158
Seðlabankinn	23.260	13.374	22.658	22.003	72.903	41.518	61.896
Aðrar innlendar peningastofnanir	9.835	26.903	29.767	28.452	31.092	31.391	32.057
Ábyrgðatryggingar	113.623	163.178	128.184	130.684	166.978	180.297	151.259
Ýmislegt	40.018	91.413	75.788	91.615	95.158	95.390	110.988
Sjóður	18.935	22.500	23.384	27.508	22.145	31.477	24.913
Samtals	2.332.895	2.652.424	2.796.301	2.877.229	3.006.214	3.076.087	3.134.341
Skuldir:							
Innstæðufé í sparisjóði og gegn skirteinum	989.241	1.082.806	1.119.136	1.140.477	1.155.566	1.156.423	1.162.625
Innstæðufé í hlaupareikningi, reikningslánum og viðskiptalánum	365.684	480.272	484.864	525.112	564.948	602.552	629.728
Endurseldir víxlar	415.390	457.596	562.457	557.952	577.973	604.261	650.718
Ábyrgðir	113.623	163.178	128.184	130.684	166.978	180.297	151.259
Seðlabankinn	128.564	111.478	110.828	114.804	122.735	109.221	100.854
Aðrar innlendar peningastofnanir	20.318	300	7.382	6.864	6.377	6.222	5.548
Ýmislegt	63.033	95.227	118.491	136.377	146.678	152.152	168.650
Stofnfé	13.815	13.815	13.815	13.815	13.815	13.815	13.815
Varasjóður	104.052	113.612	116.667	116.667	116.667	116.667	116.667
Annað eigið fé	119.175	134.140	134.477	134.477	134.477	134.477	134.477
Samtals	2.332.895	2.652.424	2.796.301	2.877.229	3.006.214	3.076.087	3.134.341